

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

URČOVÁNÍ JÁDRA VÝPOVĚDI V SOUČASNÉ ŠPANĚLŠTINĚ:
ANALÝZA NELITERÁRNÍCH TEXTŮ

Vedoucí práce: Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.

Autor práce: Bc. Veronika Kuklínková

Studijní obor: Španělský jazyk

Ročník: 2.

2016

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 23. dubna 2016

Bc. Veronika Kuklínková

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala své školitelce Mgr. Miroslavě Aurové, Ph.D. za odborné vedení práce.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá určováním jádra výpovědi v současné španělštině. Teoretická část představuje vymezení klíčových termínů jako slovosled v češtině a španělštině, Teorie Pražské školy, Aktuální členění větné atp. Druhá část diplomové práce je praktická a je zaměřena na podrobný rozbor několika vybraných španělských textů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Slovosled, aktuální členění větné, téma, réma, Pražská škola.

ABSTRACT

This thesis analyzes the focus of the sentences in contemporary Spanish. The theoretical part presents definitions of key terms such as Czech and Spanish word order, Prague School Theory, Topic and comment etc.

The second part of the thesis is practical and focuses on a detailed analysis of a few selected Spanish articles.

KEY WORDS

Word order, Topic and comment, topic, rheme, Prague School.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1. Úvod do problematiky slovosledu	10
1.1 Typy slovosledu podle pořadí základních větných členů	10
1.2 Typy slovosledu podle stability	10
2. Slovosled v češtině	11
2.1 Slovosled ve větě jednoduché.....	11
2.1.1 Mluvnická stavba věty.....	11
2.1.2 Rytmická stránka	12
3. Slovosled ve španělštině	13
3.1 Základní slovosled	13
3.2 Základní španělský slovosled podle českých autorů	13
3.3 Základní španělský slovosled podle španělských autorů.....	13
4. Teorie aktuálního členění (Pražská škola).....	16
4.1 Aktuální členění podle Viléma Mathesia.....	17
4.2 „Škola“ Jana Firbase	18
4.3 „Škola“ Františka Daneše	20
4.4 „Škola“ Petra Sgalla.....	22
5. Obecné principy AČ	24
5.1 Obecné principy aktuálního členění v češtině	25
5.1.1 Objektivní pořádek slov	25
5.1.2 Subjektivní pořádek slov	25
5.1.3 Tematizace rématu.....	26
5.1.4 Elipsa	26
5.1.5 Větosled ve větě složené	26
5.1.5.1 Závislé vedlejší věty	26
5.1.5.2 Nezávislé vedlejší věty	27
5.2 Obecné principy aktuálního členění ve španělštině.....	27
5.2.1 Obecné principy aktuálního členění podle Fernándezové Sorianové.....	27

5.2.2	Obecné principy aktuálního členění podle Hernanda Cuadrada	28
5.2.3	Obecné principy aktuálního členění podle Gili Gayi	29
6.	Identifikace známé, kontextově zapojené informace v textu.....	29
6.1	Pojem „známá informace“	29
6.2	Identifikace známé informace.....	30
6.3	Klasifikace sémantických vztahů mezi K1 a K2	31
6.3.1	Vztah referenční totožnosti (koreference).....	31
6.3.1.1	Opakování téže pojmenovací jednotky.....	31
6.3.1.2	Pronominalizace	31
6.3.1.3	Elipsa	32
6.3.1.4	Substituce.....	32
6.3.1.4.1	Synonymum	32
6.3.1.4.2	Proprium	32
6.3.1.4.3	Hyponymum (K1)- hyperonymum (K2).....	32
6.3.1.4.4	Hyperonymum (K1)- hyponymum (K2).....	33
6.3.1.4.5	Metafora.....	33
6.3.2	Vztah referenční různosti	33
6.3.2.1	Vztah sémantické příbuznosti (podobnosti)	33
6.3.2.1.1	Hyposémém (K1)- hyperosémém (K2)	33
6.3.2.1.2	Hyperosémém (K1)- hyposémém (K2)	33
6.3.2.1.3	Kohyposémémy k témuž hyperosémému v K1 i v K2	34
6.3.2.2	Vztah sémantické souvislosti (soumeznosti, kontiguitu).....	34
6.3.2.2.1	Vztah celku a části	34
6.3.2.2.2	Vztah přináležitosti nebo sounáležitosti	34
6.3.2.2.3	Vztahy vnitropozičního typu	34
6.3.2.2.4	Vztahy symptomatické	35
PRAKTICKÁ ČÁST.....		36
7.	Metodologie.....	36
8.	Analýza vzorku.....	37
8.1	Text č. 1	37
8.2	Text č. 2	45
8.3	Text č. 3	55

ZÁVĚR.....	76
CONCLUSIONES	78
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	80

ÚVOD

Tématem této diplomové práce je *Určování jádra výpovědi v současné španělštině: analýza neliterárních textů*.

Práce bude rozdělena na dvě části, a to teoretickou a praktickou. V teoretické části se budu zabývat vymezením klíčových pojmů, mezi které můžeme zařadit například slovosled, typy slovosledu podle pořadí základních větných členů a podle stability, slovosled v češtině a španělštině, Aktuální členění větné, Pražská škola. V práci budou uvedeny pohledy různých autorů, jak českých, tak španělských, které se od sebe liší. Důležitou kapitolou je kapitola šestá, ve které je představena klasifikace sémantických vztahů mezi jednotkami textu a tato klasifikace bude poskytovat teoretický základ pro provedení části praktické.

Na teoretickou část bude navazovat část praktická. Hlavními prameny pro tuto část budou elektronický deník *elpais.com* a článek Františka Daneše *O identifikaci známé (kontextově zapojené) informace v textu*. Cílem praktické části bude provést analýzu vzorku tří španělských textů. Bude se jednat o analýzu kvalitativní, což umožňuje detailnější prozkoumání vztahů mezi jednotkami ve vybraných textech.

Články budou nejprve rozděleny na odstavce, které budou následně podrobně rozebrány. Každý odstavec bude syntakticky rozdělen na jednotlivé klauze, u kterých budou určena témata a jejich vztah k ostatním složkám v odstavci, případně ke složkám v celém textu. Rozdělení na odstavce bude provedeno z toho důvodu, že téma větné má tendenci být tématem celého odstavce. Pro přehlednost analýzy bude za každým článkem umístěna tabulka shrnující tyto vzájemné vztahy.

Práce bude psána česky, součástí bude resumé ve španělštině.

I TEORETICKÁ ČÁST

1. Úvod do problematiky slovosledu

Slovosled, tedy pořadí slov a větných členů ve větách, je prostředkem sloužícím ke spojování slov a větných členů do větného celku (Havránek, 1986, str. 349). Toto pořadí není náhodné, ale řídí se určitými pravidly danými typem jazyka. Pro všechny jazyky je společné to, že věta musí mít lineární charakter. To znamená, že jednotlivé znaky jsou při sestavování věty kladeny postupně jeden za druhým. To, co jazyky naopak odlišuje, je způsob, jak větu uspořádat (Černý, 2008, str. 120). Každý jazyk má k dispozici vlastní specifická pravidla slovosledu, neboli způsob, jak převést nelineární, propoziční obsah věty, do lineárního řetězce konkrétní výpovědi (Černý, 2008, str. 120). Existují různá dělení slovosledu, například podle pořadí základních větných členů, či stability.

1.1 Typy slovosledu podle pořadí základních větných členů

Podle pořadí základních větných členů, kterými jsou podmět, přísudek a předmět, rozlišujeme následujících šest typů slovosledu:

- **SVO** - čeština, španělština, angličtina, němčina
- **SOV** - japonština, latina
- **VSO** - arabština, keltské jazyky
- **VOS** - mayské, australské jazyky
- **OSV** - warao
- **OVS** - cubeo, jihoamerické jazyky

Nejčastěji se vyskytují první tři typy. Čeština i španělština mají pořadí základních větných členů SVO, ale objevují se i jiné typy slovosledu, například VSO či VOS, buď jako variace základního SVO slovosledu, nebo jako podtypy v souvislosti s větnými vzorci (Aurová, 2014).

1.2 Typy slovosledu podle stability

Podle stability rozlišujeme typy slovosledu na pevný a volný. Jazyky s pevným slovosledem se nazývají konfigurační, jazyky s volným slovosledem nekonfigurační (Pokorný, 2010, str. 81). Pevný slovosled má striktně dané řazení větných členů a je typický pro jazyky s omezenou nebo žádnou flexí (germánské jazyky). Pořadím větných členů se vyjadřují vztahy

mezi větnými členy. V jazycích s volným slovosledem není pořadí větných členů pevně dáno, závisí především na zapojení do kontextu. Tento typ slovosledu má schopnost vyjádřit jak důraz, tak i postoj mluvčího. Čeština i španělština mají do jisté míry volný slovosled (Králová, 1999, str. 208). Základním principem, který u jazyků s volným slovosledem pořadí větných členů určuje, je tzv. **aktuální členění větné**.

2. Slovosled v češtině

2.1 Slovosled ve větě jednoduché

Jak již bylo řečeno v úvodu, slovosled patří k prostředkům, kterými se spojují slova ve větě. V češtině toto řazení není stálé a neměnné, ale ani libovolné (Havránek, 1986, str. 349). K charakteristickým rysům českého slovosledu patří schopnost vytvářet velké množství variant. To je dáno mluvnickým systémem češtiny, bohatstvím koncovek a tvarů slov. Dá se tedy hovořit o určité slovosledné volnosti (Uhlířová, 1987, str. 9). Pod pojmem slovosledná volnost si můžeme představit, že za stejných podmínek, při stejném významu, může mít stejné slovo či sousloví různé místo, postavení ve větě (Trávníček, 1951, str. 862). Toto postavení slov a větných členů je však limitováno jistými pravidly. Obecně se předpokládá, že na slovosled působí několik činitelů. Jsou to především:

- **aktuální členění větné neboli významová výstavba** (o tom pojednáme v samostatné kapitole)
- **mluvnická stavba věty**
- **zvuková stránka**

2.1.1 Mluvnická stavba věty

Hlavními elementy věty jsou podmět, přísudek a předmět. V jazycích jsou tyto tři elementy uspořádány různým způsobem. V češtině mají některé větné členy ustálenou pozici. Základním typem slovosledu je SVO, tedy podmět- přísudek- předmět:

- (1) *a. Zítřejede do Prahy.*
b. Profesor vstoupil do třídy.
c. Dnes je zavřeno.

Gramatický slovosled spočívá v tom, že postavení slova ve větě je určováno jeho gramatickou funkcí (Čechová, 2011, str. 345). Je třeba ho tedy odlišit od členění věty na téma a réma, i přesto, že se s ním v některých případech může krýt (Havránek, 1986, str. 350). Z mluvnické stavby věty vyplývá především postavení přívlastku. Přívlastek shodný stojí v češtině většinou před podstatným jménem, ke kterému se vztahuje, (2a), přívlastek neshodný pak za podstatným jménem (2b-c) a příslovečné určení má své stálé místo před členem, který ho řídí (2d-e):¹

- (2) *a. kladenští horníci*
 b. horníci z Kladna
 c. těžba uhlí
 d. neobyčejně spravedlivý
 e. velmi dobrý

2.1.2 Rytmická stránka

Dalším důležitým faktorem ovlivňujícím slovosled v češtině je činitel rytmičtý. Ten má vliv hlavně na postavení jednoslabičných nepřízvučných slov, která se přiklánějí k přízvučným slovům jim předcházejícím nebo následujícím a tvoří s nimi jeden přízvučný celek. Jedná se o tzv. příklonky (enklitika) a předklonky (proklitika). Příklonky nemohou stát na začátku věty, protože se vždy přiklánějí k předchozímu slovu. Jsou tvořeny osobními zájmeny jako *mi, se, ho, ti, mu* nebo tvary slovesa *být* jako *jsem, jsi, bychom, byste ...*

- (3) *Šli **byste** se mnou?*
 *Viděl **jsem** to na vlastní oči.*
 *Dej **mu** to.*

Předklonky se „předklánějí“ k následujícímu slovu a tvoří je spojky jako *a, i, že* nebo nepřízvučné předložky jako *krom, mezi, mimo, místo, podle, skrze ...*²

- (4) ***Mezi** tou dobou.*

¹ Příklady převzaty z: Havránek, 1986, str. 350.

² Příklady převzaty z: Havránek, 1986, str. 37.

Skrz ten les.

Povídal, že sem přijde, až se vrátí.

3. Slovosled ve španělštině

3.1 Základní slovosled

Většina autorů se shoduje na tom, že španělský slovosled není tak gramatikalizovaný, jako např. angličtina, přesto vykazuje určité tendence. Z českých autorů se španělským slovosledem nejvíce zabývali hispanisté Oldřich Tichý, Josef Dubský a Lubomír Bartoš.

3.2 Základní španělský slovosled podle českých autorů

Podle Zavadila a Čermáka (2010, str. 421) se španělština řadí k jazykům, které mají základní typ slovosledu SVO, tedy **subjekt – verbum - objekt**. Na základě funkční perspektivy výpovědi, o které bude řeč později, je možné přesouvat podmět i předmět z jejich obvyklých pozic. Tedy rematizovat podmět a tematizovat předmět (Zavadil, 2010, str. 421). Z dalších českých hispanistů kupříkladu Hamplová (1985, str. 297-299) uvádí, že větné členy lze ve španělském jazyce řadit volněji než v jiných jazycích. Frekventované a nepříznačkové je následující pořadí větných členů: **podmět + přísudek + přímý předmět + nepřímý předmět + příslovečné určení**.

(9) *El médico prescribió un nuevo medicamento al enfermo para aliviarle.*

Lékař předepsal nový lék nemocnému, aby mu ulevil.

Podle Králové (1999, str. 209) je slovosled ve španělštině poměrně volný a na konkrétní podobu výpovědi mají vliv dva činitele, a to činitel obsahově významový (který odpovídá aktuálnímu členění či funkční větné perspektivě) a činitel gramatický.

3.3 Základní španělský slovosled podle španělských autorů

V knize *Curso superior de sintaxis española* od španělského lingvisty Gili Gayi je slovosledu věnována šestá kapitola s názvem *Orden de colocación de los elementos oracionales*. Podle tohoto autora obsahuje každá věta skupiny slov, takzvané **syntaktické elementy**. Jsou tvořeny jedním nebo více slovy a zahrnují gramatické kategorie. Oznamovací věty jsou

tvořeny třemi hlavními syntaktickými elementy a jejich možné kombinace ve španělštině jsou:³

1. Sujeto-Verbo-Complemento directo

(10) *Mi padre compró una casa.*

2. Sujeto-Verbo-Complemento circunstancial

(11) *Juan vendrá a las siete.*

3. Verbo+dos complementos

(12) *Una carta traigo para ti.*

Volné umístění elementů v těchto kombinacích se řídí určitými pravidly:

1. Přímý předmět nemůže předcházet podmětu, pokud jsou vzájemně zaměnitelné.

V tomto případě přímému předmětu podmět vždy předchází.

(13) *El arenal desvió la corriente.*

El entusiasmo vence la dificultad.

2. V případě, že předmětu přímému předchází předložka **a**, můžeme převrátit pořadí, aniž by se narušila syntaktická funkce.

(14) *El entusiasmo vence a la dificultad. / A la dificultad vence el entusiasmo.*

Pedro injuriaba a su amigo. / A su amigo injuriaba Pedro.

Také z tohoto důvodu možné záměny lze umístit předložku **a** ve čtvrtém pádě nejen před podstatná jména označující osoby, ale také věci (viz příklad č. 14).

Díky tomuto prostředku, kterým je přítomnost předložky **a** před podstatným jménem, si španělský jazyk zachoval určitou nezávislost při konstruování vět.

3. Pokud možnost záměny není, podstatné jméno je v akuzativu bez předložky:

(15) *Mi padre compró una casa.*

³ Příklady převzaty z: Gili Gaya, 1980, str. 83.

4. Při výpovědi antepozice kteréhokoli elementu znamená jeho zdůraznění, například:

(16) *A las siete vendrá Juan*- zdůrazňujeme hodinu příchodu.

Vendrá Juan a las siete- zdůrazňujeme, že přijde.

Podmět obvykle bývá na začátku, protože ve většině případů je na něj zaměřena největší pozornost ze všech elementů věty (Gili Gaya, 1980, str. 84-85).

Podle Gili Gayi má španělština tendenci tvořit **lineární** či **progresivní konstrukce**, ve kterých determinující výraz následuje za determinovaným. V lineárním pořadí větných členů je podmět následován přísudkem, poté předmětem přímým, nepřímým a příslovečnými určeními. Toto pořadí je však variabilní také v závislosti na zájmu mluvčího, či jeho duševním rozpoložení (Gili Gaya, 1980, str. 85-86). Antepozice není jediným možným způsobem, jak klást důraz na daný element věty. Jsou i jiné prostředky, například intonace, rychlost řeči či intenzita přízvuku. Tyto prostředky přímo nesouvisí se syntaxí, nicméně je třeba brát je v úvahu, neboť všechny lingvistické jevy jsou mezi sebou propojeny (Gili Gaya, 1980, str. 86).

Podle Fernándezové Sorianové (1993, str. 114) rozdělení slov a syntagmat ve větách není ve všech jazycích stejné. Španělština, jazyk s relativně volným slovosledem, umožňuje určitou volnost v pořadí větných členů. Také podle této autorky jsou hlavními elementy věty podmět a přísudek neboli nominální a verbální syntagma. Verbální syntagma je tvořeno slovesem a větnými členy, které ho rozvíjejí. Syntagma nominální je tvořeno podstatným jménem nebo zájmenem a rozvíjejícími větnými členy. V lineární konstrukci je pořadí následující: **S (sujeto) – V (verbo) - CD (complemento directo) - CI (complemento indirecto) - Circunstanciales** (Soriano, 1993, str. 116-120). V pořadí těchto elementů existuje určitá volnost, například díky předložkám a koncovkám. Pořadí slov je ovlivněno také dalšími prostředky, jako například důrazem, kontrastem nebo presupozicí (Fernández Sorianová, 1993, str. 120). Faktory omezující libovolné uspořádání elementů jsou: ⁴

1. typ konstrukce

- u vět tázacích jde sloveso vždy před podmětem

(17) *¿A quién ha visto Juan?*

- u vět zvolacích taktéž

⁴ Příklady převzaty z: Soriano, 1994, str. 122-127.

(18) *¡Qué bonito coche tiene Juan!*

- u vět oznamovacích jde podmět před slovesem

(19) *Juan tiene un coche muy grande.*

2. vlastnosti podmětu

- ve španělštině se nemůže objevovat podmět před slovesem, aniž by byl determinován⁵

(20) *Llegaron niños*

**Niños llegaron.*

3. typ slovesa

- rozlišují se slovesa ergativní a akuzativní. Ve větě se slovesem akuzativním je podmět původcem děje, zatímco ve větě se slovesem ergativním není původcem děje a sloveso je v participiu.

(21) *Llegados los niños.*

Comprados los libros.

Zmínění autoři si všímají i informační podmíněnosti slovosledu, tomuto se však budeme věnovat až po pojednání o principech aktuálního členění.

4. Teorie aktuálního členění (Pražská škola)

Teorii aktuálního členění větného se podrobně zabývali lingvisté Pražského lingvistického kroužku (zkratka PLK), v zahraničí známém jako Pražská škola. Pražský lingvistický kroužek je dosud existujícím spolkem českých a zahraničních lingvistů, který kromě tématu slovosledu řeší také mnoho dalších jazykovědných otázek, jako jsou například funkčnost jazyka nebo jeho společenská úloha. Hlavním zakladatelem kroužku byl profesor anglistiky Univerzity Karlovy Vilém Mathesius, který měl jasnou představu o tom, kam by měla jazykověda směřovat. Od roku 1925 tedy pořádá pravidelná debaterní setkání se svými kolegy, která se nesou v duchu strukturalismu. Do roku 1930 se setkání konají po bytech členů kroužku, v prosinci roku 1930 je kroužek zaregistrován jako spolek a vydává své stanovy.

⁵ Případy, kdy se podmět vyskytuje před slovesem, aniž by byl determinován, existují, avšak autorka je neuvádí. Například: *Representantes de los partidos verdes de Europa se reunieron ayer en su primer congreso europeo en Lieja.* Tento příklad byl převzat z korpusu CREA.

K dalším zakládajícím členům patřili Roman Jakobson, Nikolaj Sergejevič Trubeckoj, Bohumil Trnka, Bohuslav Havránek a další.

V klasickém období Pražského lingvistického kroužku, který můžeme vymezit léty 1926-1945, se slovosledem zabýval především Vilém Mathesius, po druhé světové válce patřil pak slovosled ke klíčovým tématům kroužku. K hlavním osobnostem, které se jím zabývaly, patřili Jan Firbas, Petr Sgall a František Daneš. Kolem těchto tří hlavních osobností se sdružovali další lingvisté a lze tedy hovořit o třech tzv. „školách“.

4.1 Aktuální členění podle Viléma Mathesia

Vilém Mathesius byl předsedou kroužku a typickou vedoucí osobností. Stal se prvním docentem pro obor „anglické řeči a literatury“, později byl jmenován profesorem anglistiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kde působil až do uzavření českých vysokých škol. Vytvořil zásady funkčně-strukturální lingvistiky, zajímal se o otázky jazykové kultury, slovosledu a aktuálního členění. Také je původcem termínu aktuální členění větné. Mezi jeho hlavní vědecká díla patří soubor statí *Čeština a obecný jazykozpyt, O tak zvaném aktuálním členění věty* nebo *Jazyk, kultura a slovesnost* (Leška, 1995).

Mathesius navazuje na francouzského filologa Henriho Weila a jeho myšlenku „**dvoji perspektivy**“. Syntaktické, která je vyjádřena koncovkami, a myšlenkové, vyjádřené slovosledem. Rozlišuje dva druhy členění věty, které staví proti sobě, a to **formální** a **aktuální členění**. Formální členění znamená rozdělení věty na gramatické prvky, z nichž těmi nejdůležitějšími jsou gramatický subjekt a gramatický predikát. Naopak u aktuálního členění jsou důležité i okolnosti a podmínky, za jakých věta vznikla. Základními prvky aktuálního členění jsou **východiště výpovědi**, tedy to, co je známé, od čeho se vychází a **jádro výpovědi**, tedy to, co se o východišti vypovídá. Mathesius upozorňuje, že východiště výpovědi není vždy jejím tématem, i když jím často bývá. To je dobře vidět na následujícím příkladu souvislého vyprávění, kde na sebe věty navazují:

(22) *Byl jednou jeden král | a ten král měl tři syny. Nejstaršího z nich napadlo, že prý si půjde do světa hledat nevěstu.*

Zde je ve druhé větě východištěm téma obsažené ve větě první a východištěm ve větě třetí je téma obsažené ve větě druhé (Mathesius, 1939). Východiště výpovědi a jádro výpovědi,

skládají-li se z několika výrazů, bývají spolu ve větách různě propleteny. Přesto se však dá zpravidla říci, která část věty je zabrána především východištěm výpovědi a která je zabrána především jádrem výpovědi (Mathesius, 1939). Obvykle je východištěm výpovědi její počáteční část, zatímco jádro tvoří její koncová část. Takové pořadí se nazývá objektivním. Existuje ale také pořadí opačné, subjektivní, kdy mluvčí klade jádro na první místo, neboť je jím zaujat. ⁶

(23) *Dala jsem za ni dvacet korun* (pořadí objektivní).

Dvacet korun jsem za ni dala (pořadí subjektivní).

V pozdějších Mathesiových pracích se již s těmito termíny neseťkáváme, Mathesius užívá důsledně nového termínu **základ výpovědi**, který pojmově (i terminologicky) odpovídá „tématu“. Mathesius jej definuje jako „to, o čem se ve větě něco říká“ (Daneš, 1964).

4.2 „Škola“ Jana Firbase

Jan Firbas byl předním československým anglistou, mezinárodně uznávaným jazykovědcem a vysokoškolským pedagogem. Během studií na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity, kde působil jako odborný asistent v anglickém semináři, ho profesor Vachek nadchl pro myšlenky Pražské školy a navrhl mu pokračovat v Mathesiově teorii o aktuálním členění (Svoboda, 1991). Od roku 1948 působil na Katedře anglistiky a amerikanistiky filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Firbas se značně zasloužil o rozvoj funkční lingvistiky, a to u nás i ve světě, a stal se jedním z mála badatelů, kteří představují přímé pokračovatele mathesiovské tradice. Důsledně uplatňoval funkčně strukturální přístupy pražské školy a svými pracemi ukazoval jejich nosnost a plodnost (Svoboda, 1991).

Ve svém článku z roku 1982 zavádí pojem **funkční perspektiva větná**. Tento nově vytvořený termín, který mu byl navržen profesorem Vachkem, je obdobou staršího Mathesiova termínu **aktuální členění větné**, který je stále běžněji používaným. Nový pojem funkční perspektiva větná byl vytvořen proto, neboť anglický překlad slova *aktuální* způsobuje určité potíže. Český termín *aktuální* totiž nelze nahradit anglickým termínem *actual*, který primárně vyvolává představu něčeho skutečného, fakticky existujícího. Velká

⁶ Příklady převzaty z: Mathesius, 1939.

řada badatelů, jak domácích, tak i zahraničních, používá anglický překlad **functional sentence perspective**, opírajícího se o Mathesiovu německý termín **satzperspektive** (Firbas, 1982). Teorie funkční perspektivy větné, která staví na idejích Pražské školy a rozvíjí Mathesiovu teorii aktuálního členění, patří k nejvýznamnějším přínosům současné české lingvistiky do lingvistiky světové (Uhlířová, 1993). Firbas dále v článku vymezuje pojmy **téma, réma a přechodové pásmo**. Téma neboli základ, je to, co je známé a co je tvořeno kontextově zapojenými složkami. Réma neboli jádro, je vlastní výpověď, která se pak na tématu vybudovává. Přechodové pásmo stojí mezi těmito dvěma složkami (Firbas, 1982).

Ústředním pojmem ve Firbasových pracích je však tzv. **výpovědní dynamičnost**, kterou můžeme charakterizovat jako hnací sílu, kterou v okamžiku promluvy přispívají jednotlivé složky výpovědi k rozvoji sdělení. Relativní míra, v jaké k tomuto rozvíjení složky přispívají, determinuje stupeň jejich výpovědní dynamičnosti (zkratka VD). Rozložení stupňů VD ve větě určuje její funkční perspektivu. Věta je perspektivizována, tedy orientována k tomu prvku, který má nejvyšší stupeň VD. Tento stupeň představuje tedy určitou komunikační hodnotu, již jazykový prvek nabývá v komunikačním aktu (Uhlířová, 1993). Tematické složky mají menší výpovědní dynamičnost než složky rematické. Výpovědní dynamičnost je určována spolupůsobením čtyř faktorů, které lze hierarchicky uspořádat.

Jsou to:

- **linearita**
- **sémantika**
- **kontext**
- **intonace**

Prvním faktorem je linearita. Tento faktor se uplatňuje, pokud proti němu nepůsobí ani kontext, ani sémantika a vede k postupnému zvyšování stupňů VD větných prvků v časové, lineární posloupnosti, a tedy k základnímu rozložení stupňů VD = seřazení prvků ve větě podle jejich stoupajícího stupně VD (Uhlířová, 1993).

(24) *Zítřej budeme psát test z matematiky.*

Druhým faktorem je sémantika. Sémantická povaha jazykových prvků působí na rozložení stupňů VD ve větě. Toto působení spočívá v tom, že sémantická povaha prvku přiděluje kontextově nezávislému elementu vyšší či nižší stupeň VD ve vztahu k ostatním kontextově

nezávislým prvkům ve větě. Sémantické obsahy jsou ve vztahu k průběhu komunikace, ke kontextovým podmínkám. Podílejí se na vývoji komunikace. (Uhlířová, 1993). V rámci faktoru sémantického Firbas formuluje dva typy škál-přezentační (určitý jev se objevuje na scéně) a kvalifikační (jev se dále specifikuje). Třetím faktorem je kontext. Firbas rozlišuje tři druhy kontextu, a to zkušenostní (společné znalosti mluvčího a posluchače), situační, daný bezprostřední zkušeností, tedy vyplývající ze situace v okamžiku promluvy a slovní, který předchází v textu před danou výpovědí (Daneš, 1979). Jednotky, které jsou kontextově zapojené, mají tendenci fungovat jako téma. Posledním čtvrtým faktorem je intonace. Je to faktor, který působí v mluvené řeči a platí, že nositelem intonačního centra jsou rematické jednotky (Firbas, 1982).

4.3 „Škola“ Františka Daneše

František Daneš byl českým lingvistou, doktorem filologických věd. Patřil ke skupině lingvistů navazujících na tradice Pražského lingvistického kroužku a velkou měrou přispěl svou prací k metodologickému obohacení této tradice (Komárek, 1999). Po skončení studií na gymnáziu nastoupil František Daneš na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy ke studiu češtiny a angličtiny. Zde se setkal s významnými představiteli Pražské školy, Vilémem Mathesiem nebo Bohumilem Trnkou, kteří na fakultě působili jako profesori anglistiky. Jejich semináře v něm vzbudily zájem o funkční a systémový výklad jazyka (Hausenblas, 1979). Po uzavření českých vysokých škol v roce 1939 pracoval jako lesní dělník, později byl vědeckým pracovníkem a ředitelem Ústavu pro jazyk český AV ČR (Hausenblas, 1979).

Daneš navazuje na Viléma Mathesia a ve svém článku z roku 1964 navrhuje návrat k jeho původním termínům **východisko**, pro kontextové pojetí aktuálního členění a **téma**, pro pojetí obsahové. Tím se odlišuje například od Firbase či Sgalla, kteří téma a východisko nerozlišují. Tento návrh vrácení se k původním mathesiovým termínům zdůvodňuje tím, že rozdíl mezi východiskem a základem (tématem) není v některých úsecích jazykové stavby češtiny a slovenštiny zanedbatelný, a tudíž je třeba oba pojmy rozlišovat (Daneš, 1964). Termín jádro se může ponechat pro obě pojetí, neboť tato druhá složka výpovědní výstavby není na rozdíl od složky první, jak se zdá, diferencována (Daneš, 1964).

V dalších dílech koncepci aktuálního členění dále rozvíjí a doplňuje. S přihlédnutím k pracím ostatních badatelů rozlišuje tři aspekty aktuálního členění:

- **komunikační členění** (členění na téma a réma)

- **informační členění** (členění na východisko a jádro)
- **výpovědní dynamismus**

O komunikačním členění bychom mohli říci, že je nezávislé na kontextu. Jakoukoli větu je totiž možné rozdělit na téma (tedy to, o čem se mluví) a réma (to, co se o tématu vypovídá). Téma se jeví jako složka základní a réma představuje zbytek výpovědi (Daneš, 1985, str. 188-189). Úkolem tohoto členění je přeměnit myšlenku ve sdělení, komunikát. Je ale nutno dodat, že volba tématu často bývá motivována kontextem. Mezi komunikačním a informačním členěním existují jisté afinity, preference, které existují i ve vztahu těchto dvou členění ke gramatické a sémantické struktuře věty. To znamená, že někdy mezi oběma členěními nastává shoda, tedy, téma je součástí východiska a réma v sobě zahrnuje jádro (Daneš, 1985, str. 188-189). Na rozdíl od komunikačního členění, informační členění na východisko (věc již známá, dříve zmíněná) a jádro (sdělované novum) je spojováno se zapojením věty do kontextu (Daneš, 1985, str. 189).

Pro identifikaci východiska a jádra ve výpovědi navrhuje Daneš ve svém článku *Typy tematických posloupností v textu* zavedení tzv. **otázkového testu**. Jádrem je ta složka, která odpovídá tázacímu slovu otázky a zbytek představuje východisko.

Například: ⁷

(25) *V nemocnici zůstal Hemingway nakonec plných sedm týdnů.*

Jedna z testovacích otázek by mohla znít takto:

(26) *Jak dlouho zůstal nakonec Hemingway v nemocnici?*

Jádrem je zde tedy „*plných sedm týdnů*“ a východiskem „*Hemingway zůstal nakonec v nemocnici.*“ Později však Daneš připouští určité nedostatky tohoto testu, neboť ne vždy je možné spojit testovací otázku s reálným kontextem. Například otázku:

(27) *Jak dlouho se nakonec pobyt v nemocnici protáhl?*

nelze spojit s kontextem „*Nemohl psát, jen tu a tam četl a zbývalo mu pouze rádio, které poslouchal.*“, který předchází větě „*A pobyt v nemocnici se protáhl nakonec na plných sedm*

⁷ Příklady převzaty z: Daneš, 1979.

týdnu.“ Této problematice se pak podrobněji věnuje škola Petra Sgalla, kterou přiblížíme níže.

Jak již bylo řečeno, volba tématu často bývá motivována kontextem a s tím souvisí další termín, který se objevuje v Danešových pracích, a to tzv. **tematická posloupnost** a s ní související **tematizace rématu**. Tematická posloupnost zajišťuje souvislost projevu a rozumí se jí sled témat, který nám vznikne po aplikaci otázkového testu na všechny výpovědi určitého textu, a který také zachycuje návaznost témat mezi sebou i tematické vztahy k jednotlivým textovým úsekům či celkům (Daneš, 1968).⁸

(28) „(... *Tímto způsobem se budou z méně hodnotného uhlí a rudy vyrábět současně železo a elektřina.*)“

(1) Abychom takto získané surové železo přeměnili na ocel dobré jakosti (T1), musíme z něho odstranit škodlivé příměsi, zmenšit obsah uhlíku a přidat speciální legující přísady (R1). (2) Tato operace (T2) se provádí v dalších zařízeních (R2). (3) V jednom z nich (T3) se surové železo zbavuje síry (R3).....

Na příkladu je vidět návaznost výpovědí, kde réma první výpovědi se stává tématem výpovědi druhé. Tento jev se nazývá tematizace rématu.

4.4 „Škola“ Petra Sgalla

Petr Sgall je jedním z nejvýznamnějších českých lingvistů poválečného období (Petkevič, 1996). Po válce dokončuje studium na gymnáziu a nastupuje na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy ke studiu obecné lingvistiky. Vědecky je formován především členy Pražského lingvistického kroužku Skaličkou a Havránkem, pokračuje tedy v tradici Pražské školy.

Po návštěvě v Moskvě se začíná zajímat o uplatnění matematických metod v lingvistice. Všimá si také přínosu děl Noama Chomského a velkou část své kariéry věnuje rozvoji české algebraické lingvistiky, již je průkopníkem. Přichází s vlastní koncepcí popisu přirozeného jazyka zvaného **funkční generativní popis jazyka**. V roce

⁸ Příklady převzaty z: Daneš, 1968.

1968 zakládá Laboratoř algebraické lingvistiky při Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, v roce 1990 je jmenován řádným profesorem Karlovy univerzity a na FF UK zakládá Ústav teoretické a počítačové lingvistiky (Petkevič, 1996).

Ve svých pracích souvisejících s aktuálním členěním větným se Sgall věnuje například otázkám kontextového zapojení, výpovědní dynamičnosti či otázkovému testu. Při popisu jevů aktuálního členění vychází z funkčního generativního popisu jazyka, který předpokládá rozložení jazykového systému do několika rovin, z nichž podstatné jsou především roviny **tektogramatická** (významová, rovina významových zápisů věty) a **fenogramatická** (větněčlenská, rovina formální syntaxe). Na rozdíl od svých předchůdců chápe aktuální členění na úrovni systému. Používá termín **aktuální členění věty**, nikoli výpovědi, neboť aktuální členění nepatří pouze do oblasti *parole* (fungování jazyka, sdělování), ale je vlastní i větě, nejen výpovědi (Sgall, 1980, str. 12-13). Přiklání se k dělení věty na dvě části a to **základ (topic)** a **ohnisko (focus)**. Obě tyto složky definuje na základě kontextového zapojení. Kontextově nezapojenou část označuje jako ohnisko a všechny ostatní prvky věty, které nejsou součástí ohniska, tvoří základ (Sgall, 1980, str. 29). Vedle tohoto základního dělení věty se zmiňuje také o dělení na více stupňů, které je ve větě také vždy přítomno. Tato stupňovitost je podmíněna jazykovým systémem a kontextovým zapojením (Sgall, 1980, str. 11).

Kontext jako takový je třeba chápat širěji. Nejde zde pouze o verbální kontext, ale také o konsituaci a tzv. aktivované prvky (*já, zde*). Takové pojetí umožňuje použití otázkového testu a testů s negací dané věty pro vymezení základních pojmů (Sgall, 1980, str. 11). Otázkový test je metoda umožňující zjistit rozložení prvků aktuálního členění v dané větě, tedy identifikovat hranici mezi ohniskem a základem. Umožňuje také rozpoznat jednotlivé stupně výpovědní dynamičnosti. Je však třeba dodržet určité podmínky. Ty spočívají v položení otázky, která může být vhodně zodpovězena danou větou, a která reprezentuje rysy kontextu, ve kterém může být dané věty užito. Odpověď nesmí obsahovat žádné prvky dané situací, které nejsou obsaženy v otázce:

- (29) *Co se stalo s květinami?*
Do toho koše je hodil Karel.

Zde v tomto příkladu podle formulace odpovědi představují květiny i jejich osud prvky známé, tudíž tuto otázku můžeme z testu vyloučit (Sgall, 1980, str. 46-48). Pro každou větu je možné vytvořit několik otázek, které mohou být danou větou vhodně zodpovězeny. Ty prvky, které jsou obsaženy v každé otázce z uvedené množiny, tvoří základ věty. Naopak prvky, které se nevyskytují v žádné z otázek z množiny, tvoří ohnisko (Sgall 1980, str. 48-49). Dalším testem je test s negací, který umožňuje mimo jiné identifikovat věty bez základu. Neguje se vztah ohniska k základu (věta vypovídá, že o základu neplatí pozitivní obsah ohniska) anebo sloveso, které je součástí základu (Sgall, 1980, str. 53-55).

V otázce výpovědní dynamičnosti se shoduje s Firbasem, že v aktuálním členění nejde jen o dichotomii základu a ohniska, ale o jemnější rozčlenění na stupně výpovědní dynamičnosti. V této stupnici či hierarchii jsou prvky uspořádané tak, že lze najít hranici mezi ohniskem a základem. Platí, že členy kontextově zapojené jsou méně dynamické než členy nezapojené. Rozložení stupňů dynamičnosti závisí na uspořádání typů doplnění slovesa (Sgall, 1980, str. 62-63).

5. Obecné principy AČ

Aktuální členění větné (zkratka AČ), nebo také funkční větná perspektiva, je základním principem, jímž je slovosled v jazycích řízen, samozřejmě v různé míře. Základní koncepci aktuálního členění větného vytvořil Vilém Mathesius ve 20. letech 20. století. Členění se nazývá aktuálním proto, že je závislé na kontextu, na konkrétní komunikativní situaci (Grepl, 1986, str. 319).

Pokud vyslovíme nebo napíšeme větu, její jazykový obsah je aktualizován neboli rozdělen na jednotlivé složky podle jejich specifických funkcí v komunikaci, tedy tak, aby odpovídal zvláštnímu úkolu, který mu v konkrétní promluvě ukládáme. Okolí komunikace, které je pro aktuální členění zásadně důležité, je tvořeno jazykovým kontextem, mimojazykovou skutečností a předpokládanými společnými znalostmi a zkušenostmi účastníků komunikace o objektivní realitě. Z nich se v komunikaci vychází jako od známých (Uhlířová 1987, str. 9-10). Většina výpovědí se dá rozdělit na tři části:

- **téma** (nebo také východisko, základ)
- **réma** (nebo také jádro)
- **přechodová (tranzitní) část**

Téma je ta část výpovědi, která je kontextově zapojená, známá a od které se vychází. Jejím úkolem je zajistit koherenci textu. Naopak réma vyjadřuje skutečnosti vzhledem ke kontextu a situaci nové, neznámé. Jsou to ty skutečnosti, které jsou sdělně nejzávažnější (Grepl, 1986, str. 319, Čechová, 2011, str. 343). Vzhledem k tomu, že téma i réma může být víceslovné, toto členění věty na dvě části nestačí. Existuje ještě další teorie odvozená z aktuálního členění, a to tzv. komunikační (výpovědní) dynamismus (Čechová, 2011, str. 280). Výpovědní dynamismus je podrobněji rozebrán v kapitole 4.2.

Podle postavení tématu a rématu rozlišujeme dva typy slovosledu a to: bezpříznakový (objektivní) a příznakový (subjektivní).

V následujících kapitolách popisujeme jevy "obecné" a uvádíme je na příkladech češtiny, neboť pro tento jazyk byly nejpodrobněji pozorovány. Otázky spojené s aktuálním členěním ve španělštině představíme v kapitole zvlášť podle jednotlivých autorů.

5.1 Obecné principy aktuálního členění v češtině

5.1.1 Objektivní pořádek slov

Členění výpovědi na téma a réma je dáno postojem mluvčího v dané situaci. V běžné výpovědi, klidné, citově nevzrušené, stojí téma na začátku věty a réma na konci. Téma bývá obvykle tvořeno podmětem, réma bývá tvořeno přísudkem. Ale není tomu tak vždy. Tématem i rématem může být kterýkoli jiný větný člen (Havránek, 1986, str. 349). Toto postavení, kdy je téma na začátku věty a réma na konci, se nazývá objektivní, bezpříznakový pořádek slov.⁹

(29) *Město leželo v lesích.*

Nové století se ohlašovalo smělymi objevy a vynálezy.

5.1.2 Subjektivní pořádek slov

Ve výpovědích citově zabarvených bývá toto pořadí obrácené, na začátku věty stojí nové skutečnosti, tedy réma, na které je kladen největší důraz. Na konci věty pak stojí známé skutečnosti, tedy téma. Takový pořádek slov se nazývá subjektivní, příznakový.¹⁰

⁹ Příklady převzaty z: Havránek, 1986, str. 349.

¹⁰ Příklady převzaty z: Havránek, 1986, str. 349.

(30) *Tu tužku si ořež!*

Každou volnou chvíli jsem tomu obětoval.

5.1.3 Tematizace rématu

Souvislost projevu je zajištěna tzv. tematickými posloupnostmi. To znamená, že každá výpověď navazuje na výpověď předcházející. Může obsahovat jen některé její prvky, nebo ji zahrnuje celou.¹¹

(31) *Kavárna Slavie je na nábřeží. Z něho je krásný výhled na Hradčany. Tam se od Slavie dostanete tramvají č.22.*

Réma první výpovědi „na nábřeží“ se stalo tématem věty druhé. Dále réma věty druhé „krásný výhled na Hradčany“ se stalo tématem věty třetí. Tento způsob výstavby se nazývá tematizace rématu. Nejčastěji se vyskytuje ve vyprávění, popisu či výkladu (Čechová, 2011, str. 397).

5.1.4 Elipsa

Elipsa je jevem aktuálního členění větného. Jedná se o vypuštění určitých částí výpovědi. Z úplné výpovědi se pak stává výpověď neúplná, eliptická. O tom, jaká složka výpovědi bude vypuštěna, nerozhoduje její členská funkce (podmět, předmět), ale to, zda se jedná o složku tematickou či rematickou. Části, které se zpravidla vynechávají, jsou ty, které označují skutečnosti známé. Jádro obvykle vynechat nelze (Grepl, 1986, str. 340).

5.1.5 Větosled ve větě složené

5.1.5.1 Závislé vedlejší věty

Vedlejší věty mohou být jak tématem, tak rématem a podle toho předchází větu hlavní, řídící (antepozice) nebo jí následují (postpozice). Někdy může být věta vedlejší do věty hlavní vložena (interpozice).¹²

¹¹ Příklady převzaty z: Čechová, 2011, str. 397.

¹² Příklady převzaty z: Čechová, 2011, str. 348.

- (32) *Když se Karel vrátil (téma), onemocněl (réma).*
Schovával se (téma), aby nemusel jít k lékaři (réma).
Paní Gamzová, jak byla stará (interpozice), se začervenala.

Tematickou funkci mívají věty podmětné, příslovečné časové, podmínkové nebo zřetelové. Naopak rematickou funkci mají nejčastěji věty předmětné, doplňkové, příslovečné účelové, prostředkové (Čechová, 2011, str. 348).

5.1.5.2 Nezávislé vedlejší věty

Vedlejší věty nezávislé stojí téměř vždy v postpozici.¹³

- (33) *Věděl dobře: nikdo mu nepomůže.*
Stojí, mouchy snězte si mě.

5.2 Obecné principy aktuálního členění ve španělštině

Tématu aktuálního členění není ve španělských gramatikách věnována dostatečná pozornost. Avšak existují autoři, kteří aktuální členění ve svých pracích zmiňují, a řada z nich navazuje na členy Pražské školy.

5.2.1 Obecné principy aktuálního členění podle Fernándezové Sorianové

Otázkám spojeným s aktuálním členěním větným věnuje Fernándezová Sorianová ve svém článku z roku 1993 třetí kapitolu s názvem *La estructura informativa de la oración*.

Během komunikace dochází ke sdělování dvou druhů informací: jak informací nových, tak informací již známých (Fernándezová Sorianová, 1993, str. 138). Z hlediska funkční perspektivy se každá věta může rozdělit na réma (nová informace) a téma (známá informace). Mohou se objevit věty, které neobsahují žádné téma nebo naopak věty, ve kterých se vyskytuje témat více. Réma je povinným prvkem a je tedy přítomno vždy (Soriano, 1993, str. 138-139). Réma ani téma nemusejí nutně souviset s rozložením větných členů ve větě, ale v mnoha případech je téma tvořeno podmětem (Fernándezová Sorianová, 1993, str. 139). V jazycích s volným pořádkem slov obvykle stojí v oznamovací větě réma na konci a téma na

¹³ Příklady převzaty z: Čechová, 2011, str. 349.

začátku věty. Pokud réma přesuneme na začátek, mluvíme o tematizaci rématu (topikalizaci).¹⁴

- (34) *Ese libro, el niño debe leerlo cuanto antes.*
A tu hermano, Juan no lo puede ni ver.

5.2.2 Obecné principy aktuálního členění podle Hernanda Cuadrada

Hernando Cuadrado patří mezi španělské lingvisty, kteří v otázce aktuálního členění navazují na teorii Pražského lingvistického kroužku.

Podle tohoto autora v každém jazyce existují určitá pravidla, která určují postavení slov ve větách (Hernando Cuadrado, 2005, str. 163). Výpovědi se tvoří lineárně, což znamená, že na začátku věty je informace známá a na konci věty informace nová. Věty se dělí na dvě části-téma (známá informace) a réma (nová informace). Pokud téma předchází rématu, mluvíme o slovosledu objektivním, pokud téma následuje za rématem, jedná se o slovosled subjektivní. V jazyce mluveném se objevuje tendence tematizace či topikalizace. To znamená, že element, na který chceme klást důraz, se objevuje v antepozici. V tomto případě mluvíme o subjektivním slovosledu. V dokonalé lineární konstrukci je podmět následován slovesem a dále následuje předmět přímý, předmět nepřímý a příslovečné určení. Toto pořadí se však může měnit a i v oznamujících větách se objevuje pořadí, kdy přísudek předchází podmětu:

- (35) *Ha publicado otra novela Marina.*

Objevuje se také pořadí, kdy v oznamovací větě jde podmět před slovesem:

- (36) *¿Tú hablaste con él también?*

a mnoho dalších variací.

¹⁴ Příklady převzaty z: Soriano, 1993, str. 139.

5.2.3 Obecné principy aktuálního členění podle Gili Gayi

Gili Gaya ve svém článku z roku 1980 termín aktuální členění nezmiňuje, hovoří pouze o tendenci španělštiny tvořit lineární konstrukce a stejně jako Hernando Cuadrado, také tento autor mluví o antepozici jako o prostředku zdůraznění určitého elementu ve větě. Například:

(37) *A las siete vendrá Juan.*

(38) *Vendrá Juan a las siete.*

V prvním případě zdůrazňujeme hodinu příchodu, zatímco ve druhém zdůrazňujeme, že přijde.

6. Identifikace známé, kontextově zapojené informace v textu

V této kapitole bude podrobně rozebrán článek Františka Daneše *O identifikaci známé (kontextově zapojené) informace v textu*. Klasifikace, kterou v tomto článku autor představuje, bude základem pro provedení analýzy v praktické části.

Danešův článek je rozdělen na několik hlavních oddílů. Nejprve se autor zabývá tím, jak definovat pojem „známá informace“, jak ji identifikovat v textu a na závěr představuje klasifikaci sémantických vztahů mezi dvěma složkami textu.

6.1 Pojem „známá informace“

Známá informace hraje podle Daneše v aktuálním členění důležitou roli a objevují se různá pojetí tohoto pojmu:

- dichotomie známá- nová informace (hodnocení z hlediska posluchače podle předpokladu mluvčího)
- informace vyvoditelná z kontextu- lze rekonstruovat úplný významový obsah výpovědi i přes to, že je některá její složka vypuštěna
- předpoklad společných znalostí posluchače a mluvčího

K tomuto pojetí autor doplňuje několik poznámek:

a) Známá informace je dána kontextem, situací a společným i znalostmi posluchače a mluvčího. Mezi posluchačem a mluvčím mohou být rozdíly dané různou zkušeností a pamětí, rozhodující je však hodnocení mluvčího.

b) Známost je vlastnost, kterou vykazují sémantické složky výpovědi v nestejně míře v závislosti na několika faktorech, z nichž nejdůležitější je komunikativní záměr mluvčího, poté kontext slovní a zkušenostní.

c) Důležitou roli ve známosti, aktualizovanosti v průběhu textu hraje rozdělení textu na kapitoly, odstavce s jejich hypertématy (= to, co je známé). Text je členěn hierarchicky, a čím je daný úsek hierarchicky nižší, tím více hypertémat se objevuje-avšak s různou mírou „známosti“.

d) Známým se může jevit pojem, který už byl nějakým způsobem v textu zmíněn. Známým se může jevit nějaký nexus T-R= vzájemné tematicko rematické přiřazení nějakých dvou sémantických složek. Tyto složky jsou sice již známé, avšak jednotlivě- nikoli v daném T-R nexu. Například:

(39) *Pavel prý letos pojede k moři a Eva zůstane doma?*
Ne. Pavel zůstane doma a Eva pojede k moři.

Sémantické složky jako *Pavel, Eva, cesta k moři, pobyt doma* jsou již posluchači známé, avšak jejich vzájemné přiřazení je odlišné.

e) Je třeba odlišit pojmy jako „téma“ a „známá informace“. Pokud užijeme jiný slovosled, volíme téma (= to, o čem se něco vypovídá). Například:

(40) *K moři pojede Eva a doma zůstane Pavel.*

Podle Hallidaye je dichotomie stará- nová informace orientována na posluchače a dichotomie téma- réma na mluvčího. Při volbě tématu není mluvčí vázán kontextem, i když k němu často přihlíží.

6.2 Identifikace známé informace

Pokud mluvíme o „známé informaci“ v textu, je třeba si položit otázku, jaké má posluchač důvody pokládat něco za věc známou? Pro zjištění známé informace byla vypracována metoda testovacích otázek, kdy tázací výraz otázky poukazuje k nové informaci příslušné odpovědi a zbytek otázky pak představuje známou informaci. Avšak tato metoda nám neodpovídá na naši otázku. Daneš tedy vidí potřebu nalézt principy, podle kterých bude

posluchač pokládat určitou sémantickou složku výpovědi za známou. Je tedy třeba najít množinu sémantických vztahů (a jim odpovídajícím jazykovým prostředkům) mezi dvěma jednotkami textu, aby posluchač chápal jednotku B jako známou v důsledku toho, že někde v předchozím textu byla nějaká jednotka A (která může být s B totožná). Jako známou informaci může posluchač chápat složku (K2) daného textu (T1), která má vztah k nějaké složce téhož textu (K1), která před K2 předcházela. Toto platí za těchto podmínek:

1. V T1 existuje nějaká sémantická složka K1.
2. K1 předchází K2.
3. Mezi K1 a K2 existuje sémantický vztah.

6.3 Klasifikace sémantických vztahů mezi K1 a K2

K1 a K2 je tzv. izotopická dvojice (ID), izotopické složky nemusejí být jednoslovné, často jde o víceslovné výrazy či celé věty.

6.3.1 Vztah referenční totožnosti (koreference)

Tento vztah je mezi dvěma výrazy, které se vztahují ke stejnému objektu (množině objektů), události, místu, časovému úseku, ději, vlastnosti, vztahu atd.

6.3.1.1 Opakování téže pojmenovací jednotky

(41) *Byl jsem opravdu št'asten. Leč **toto mé štěstí** nemělo dlouhého trvání.*

*Jak známo, řecké vědecké spisy před Platónem se téměř úplně **ztratily**. **Této ztráty** byly však ušetřeny spisy z oboru lékařství.*

6.3.1.2 Pronominalizace

(42) *Vítr vál stále prudčeji a sníh se začal dostávat i **do chaty**. **Ta** se pod náporem větru začala hýbat. — Báli jsme se, aby nám vítr neodnesl **střechu**. Proto jsme **ji** zatížili kameny.*

*Neměl jsem **ho** nikdy rád. **Strýc Karel** byl totiž hrozný podivín.*

6.3.1.3 Elipsa

- (43) *Portugalcům se to ovšem nemohlo líbit. Když poznali, že nemají dostatek vlastních sil, požádali...
Trval neústupně na svém. Strýc Karel byl totiž paličák.*

6.3.1.4 Substitute

6.3.1.4.1 Synonymum

- (44) *Je snadné si představit, jak asi vypadá výchova k estetickému cítění v rodinách, kde se zdobí stěny **kočkami v rámečku**. Dát si **takový kočičí obraz** do bytu je sentimentální a nevkusné.*

6.3.1.4.2 Proprium

- (45) *V úvodu autor charakterizuje osobnost **Ernesta Hemingwaye**. Tento obdivovatel, ctitel a vyznavač **Afriky, lovec, bojovník, myslitel a spisovatel** je tu líčen... Z vybavení **velitelovy vlastní lodi** bylo zřejmé, že nešetřil penězi. Na „**Pelikánu**“ byly všechny druhy potravin vhodné pro dlouhou a nebezpečnou plavbu.*

6.3.1.4.3 Hyponymum (K1)- hyperonymum (K2)

- (46) *Úmyslného smyku zadní nápravy lze dosáhnout také **použitím ruční brzdy**. Ani tento **způsob** nelze však obecně doporučit.*

6.3.1.4.4 Hyperonymum (K1)- hyponymum (K2)

(47) *Počátkem listopadu utrpěl Hemingway úraz při autonehodě. Tato zlomenina se velmi špatně hojila.*

6.3.1.4.5 Metafora

(48) *Pěkný a nepoškozený „kabát“ našeho automobilu není jen záležitostí estetickou. Nátěr především prodlužuje životnost materiálu.*

Duben uplynul v slzách oblohy. Krátké a studené deště umyly město a zaplavily cesty jarním marastem.

6.3.2. Vztah referenční různosti

6.3.2.1 Vztah sémantické příbuznosti (podobnosti)

6.3.2.1.1 Hyposémém (K1)- hyperosémém (K2)

(49) *V televizi měli včera reklamu na dvouřadové pánské obleky. Zdá se, že dnes přicházejí různé před léty moderní typy oblékání znovu do flóru.*

Evžen byl velmi dobrý malíř. Jenže malíři // umělci to nemívají v životě zpravidla snadné.

6.3.2.1.2 Hyperosémém (K1)- hyposémém (K2)

(50) *Lidé vyšli na večerní procházku do ulic. Dost žen tu chodí ještě zahalených do...*

V kouzlo baobabu se věří v Africe dodnes. Jeden takový mohutný strom stál při stavbě železnice do Ugandy v cestě.

6.3.2.1.3 Kohyposémémy k témuž hyperosémému v K1 i v K2

- (51) *Lyžoval a plaval jsem už od malička. S tenisem jsem však začal až ve studentských letech. Když jsem se probudil, bylo už světlo. Tentokrát jsem spal asi hodně tvrdě.*

6.3.2.2 Vztah sémantické souvislosti (soumeznosti, kontiguitu)

6.3.2.2.1 Vztah celku a části

- (52) *V dřívějších dobách byla muzea jen sbírkami dokladového materiálu. V jejich expozicích se sešlo bez zvláštního výběru, co se našlo a bylo múzou dodáno. Otevřel kapotu a snažil se vyčistit všechny svíčky. Motor však stále nechtěl naskočit.*

6.3.2.2.2 Vztah přináležitosti nebo sounáležitosti (často splývající se vztahem části a celku)

- (53) *Ve dveřích se objevil neznámý mladý muž. Jeho oblečení prozrazovalo jistý sklon k parádivosti. Irma byla nakupovat dárky. Vánoce byly totiž už přede dveřmi.*

6.3.2.2.3 Vztahy vnitropozičního typu

Patří sem vztahy *actio-instrumentum*, *agens-instrumentum*, *patiens-instrumentum*, *agens-actio*, *patiens-actio*, *locus-objectum locatum*.

(54) *Ukroj mi kousek chleba, prosím tě. Nůž leží na stole.*

6.3.2.2.4 Vztahy symptomatické

(55) *K večeru se dostavila vysoká horečka. Přesto však hlásící se nemoc nepropukla dosud v plné síle.*

II PRAKTICKÁ ČÁST

7. Metodologie

Z elektronického deníku El País jsem vybrala tři články z oblasti ekonomie o rozsahu 1 504 slov a provedla analýzu na základě klasifikace Františka Daneše, popsané v šesté kapitole předchozího oddílu. Jedná se o analýzu kvalitativní, což umožňuje detailnější prozkoumání vztahů mezi jednotkami ve vybraných textech.

Zaměřila jsem se na témata jednotlivých odstavců, neboť téma větné má tendenci být i tématem odstavce. Odstavce jsem nejprve syntakticky rozdělila na jednotlivé klauze, které jsem očíslovala tak, aby bylo zřejmé, jaké pořadí mají v daném odstavci a zároveň v celém textu. V každém textu jsou tedy od druhého odstavce u jednotlivých klauzích uvedena dvě čísla, např. 1/12. To znamená, že tato klauze je první klauzí v odstavci a dvanáctá v pořadí v celém textu. U každé klauze jsem určila její téma, které se ve většině případů vyskytuje v první větné pozici. Jsou zde ale také klauze, které mají takzvané pre-téma, a tak se v nich téma objevuje i v jiné než první pozici. Po určení témat v jednotlivých klauzích jsem definovala jejich vztahy s ostatními klauzemi v daném odstavci, případně jejich vztahy s klauzemi v celém textu. Dále jsem určila větněčlenské realizace a typy tematických posloupností, které se v daných textech vyskytují.

Pro přehlednost jsou texty označeny barevně s vyznačením vzájemných vztahů. Některá syntagma jsou v hranatých závorkách, aby se mohla koindexovat. Prostřednictvím indexů se vyjadřuje referenční shodnost. To je důležité hlavně v případech elipsy, v níž nastupuje tzv. nulový prvek, který se standardně označuje jako *pro*. Koindexované páry jsou v rámci jednoho textu značeny abecedně- tj. *i*, *j*, *k*, *l*. Za každým textem následuje tabulka shrnující vzájemné vztahy.

8. Analýza vzorku

8.1 Text č. 1

Bruselas aprueba la fusión de las embotelladoras de Coca-Cola en la UE.

1

2

[Cuatro embotelladoras de Coca-Cola en la Unión Europea (UE)]_i —que *pro*_i operan bajo

1

la marca **Coca-Cola European Partners (CCEP)**— estarán bajo el control de **Coca-Cola**

3

Estados Unidos (TCCC) y **Coca-Cola España (Cobega)**. [Bruselas]_j ha aprobado este

4

3

5

lunes, bajo el reglamento de fusiones, **la adquisición conjunta de las compañías** porque *pro*_j

6

no ve problemas de Competencia geográfica", según un comunicado emitido esta mañana

por el Gobierno de la UE.

7

[TCCC]_l es la compañía propietaria de la marca y productora de refrescos

8

concentrados y otras bebidas y *pro*_l comercializa sus productos a las embotelladoras.

9

[Cobega]_m por su parte, agrupa bajo su control dos embotelladoras en España

10

11

y *pro*_m se encarga también de la posterior distribución del producto. A partir de ahora

12

y de acuerdo con el veredicto de la **comisión de Competencia**, [CCEP]_k reunirá a las cuatro

embotelladoras activas en Alemania, Bélgica, Francia, Reino Unido, Luxemburgo, Países

Bajos, Noruega, Suecia, España, Portugal, Andorra e Islandia.

13

14

[Cobega]_m indica que **la integración** de las empresas supondrá la creación de la

mayor embotelladora independiente de The Coca-Cola Company a nivel global en términos

15

de ingresos netos. "Esta **aprobación** supone un importante hito en el proceso de integración",

16

señalan fuentes de la empresa a Europa Press.

17

18

La Comisión concluyó que **la adquisición propuesta** no plantea problemas de

19

competencia, ya que las actividades de los embotelladores no se solapan geográficamente

20

21

20

y **[los clientes]_n** que **pro_n** utilizan actualmente los embotelladores de Coca-Cola seguirán

teniendo opciones alternativas suficientes.

Rozbor po jednotlivých odstavcích:

Odstavec č. 1

1

2

[Cuatro embotelladoras de Coca-Cola en la Unión Europea (UE)]_i —que **pro_i** operan bajo

1

la marca **Coca-Cola European Partners (CCEP)**— estarán bajo el control de **Coca-Cola**

3

Estados Unidos (TCCC) y **Coca-Cola España (Cobega)**. **[Bruselas]_j** ha aprobado este

4

3

5

lunes, bajo el reglamento de fusiones, **la adquisición conjunta de las compañías** porque **pro_j**

6

no ve problemas de Competencia geográfica", según un comunicado emitido esta mañana

por el Gobierno de la UE.

První odstavec obsahuje celkem šest klauzí, seskupených do dvou výpovědních celků. Nepočítáme-li klauze tvořené příslovečnými určeními, 4 klauze s VF (verbum finitum = určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem dvě témata:

Téma 1= (1) Cuatro embotelladoras de Coca-Cola en la Unión Europea (UE)...PO

= (2) PO vztažné věty, ID (izotopická dvojice) je tvořena elipsou

Téma 2= (3) Bruselas...PO

= (5) PO příčinné věty, ID je tvořena elipsou

V prvním odstavci se jedná o tematickou posloupnost s průběžným tématem.

Odstavec č. 2

1/7

[TCCC]_l es la compañía propietaria de la marca y productora de refrescos

2/8

concentrados y otras bebidas y *pro_l* comercializa sus productos a las embotelladoras.

3/9

[Cobega,]_m por su parte, agrupa bajo su control dos embotelladoras en España

4/10

5/11

y *pro_m* se encarga también de la posterior distribución del producto. A partir de ahora

6/12

y de acuerdo con el veredicto de la **comisión de Competencia**, [CCEP]_k reunirá a las cuatro

embotelladoras activas en Alemania, Bélgica, Francia, Reino Unido, Luxemburgo, Países

Bajos, Noruega, Suecia, España, Portugal, Andorra e Islandia.

Druhý odstavec obsahuje celkem šest klauzí, seskupených do tří výpovědních celků. Nepočítáme-li klauze tvořené příslovečnými určeními, pět klauzí s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem tři témata:

Téma 1= (1/7) TCCC...PO, navazuje na část rématu v klauzi č. 1, ID je tvořena opakováním téže pojmenovací jednotky

= (2/8) PO koordinované slučovací věty, ID je tvořena elipsou

Téma 2= (3/9) Cobega...PO, navazuje na část rématu v klauzi č. 1, ID je tvořena opakováním téže pojmenovací jednotky

= (4/10) PO koordinované slučovací věty, ID je tvořena elipsou

Téma 3= (6/12) CCEP...PO, navazuje na část rématu v klauzi č. 2, ID je tvořena opakováním části pojmenovací jednotky

Témata druhého odstavce jsou odvozena z odstavce prvního, konkrétně z rematické části první a druhé klauze. Jedná se tedy o tematickou posloupnost s tématem derivovaným z hypertématu. Mezi prvním a druhým tématem tohoto odstavce je navíc kontrastivní vztah, podpořený lexikálně konektorem *por su parte*.

Odstavec č. 3

1/13

2/14

[Cobega]_m indica que **la integración** de las empresas supondrá la creación de la

mayor embotelladora independiente de The Coca-Cola Company a nivel global en términos

3/15

de ingresos netos. "**Esta aprobación** supone un importante hito en el proceso de integración",

4/16

señalan fuentes de la empresa a Europa Press.

Třetí odstavec obsahuje čtyři klauze seskupené do dvou výpovědních celků. Nepočítáme-li specifickou klauzi (4/16), tři klauze s VF (verbum finitum=určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem dvě témata:

Téma 1= (1/13) Cobega...PO (shoduje se s tématem č. 2 z druhého odstavce = klauze 3/9 a zároveň navazuje na rematickou část klauze č. 1 = opakování téže pojmenovací jednotky z R1)

Téma 2= (2/14) la integración...PO

= (3) la adquisición conjunta de las compañías...PO, ID je tvořena substitucí

= (3/15) esta aprobación ... PO, ID je tvořena substitucí. Jedná se o shrnutí výše řečeného (konvergence). Je možné hledat přímou izotopickou dvojici mezi *esta aprobación* a *ha aprobado* v prvním odstavci, klauze č. 3. Klauze 3/15 je tedy částečné opakování R3.

Témata druhé (2/14) a třetí (3/15) klauze se shodují, jedná se tedy o tematickou posloupnost s průběžným tématem. Zároveň lze téma klauze č. 3/15 chápat jako konvergentní, tedy shrnující.

Odstavec č. 4

1/17

2/ 18

La Comisión concluyó que **la adquisición propuesta** no plantea problemas de

3/19

competencia, ya que las actividades de los embotelladores no se solapan geográficamente

4/20

5/21

4/20

y **[los clientes]_n** que **pro_n** utilizan actualmente los embotelladores de Coca-Cola seguirán

teniendo opciones alternativas suficientes.

Čtvrtý odstavec obsahuje pět klauzí, které tvoří jeden výpovědní celek. Pět klauzí s VF (verbum finitum=určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem čtyři témata:

Téma 1= (1/17) La comisión...PO

= (11) částečné opakování téže pojmenovací jednotky

= (3) metonymická substituce

Téma 2= (2/18) La adquisición propuesta....PO...konvergence s možnou přímou návazností na lexémy *integración* a *creación* (2/14)

= (3) částečné opakování téže pojmenovací jednotky

Téma 4 = (17) Las actividades ... PO

Téma 3= (20) Los clientes...PO

= (5/21) PO vztažné věty, ID je tvořena elipsou

Ve čtvrtém odstavci není uvedené žádné nové téma, které by už nebylo dříve zmíněno. Například *comisión*, *adquisición*. Dále, téma 3 a 4 jsou ve vzájemném vztahu a jedná se o kohyponyma k hyperonymu *embotelladoras*.

Ve čtvrtém odstavci se jedná o derivaci tématu z hypertématu.

Tabulka č. 1: Realizace tématických vztahů v textu č. 1

Odsta-vec	Větný celek	Klauz e	Téma = prvek v 1. větné pozici	Větněčlenská realizace	Podmět klauze, pokud není v 1. pozici	Vztah IZ	Rématické části, které se objevují jako T	Poznámky
1	1	1	[Cuatro embotelladoras de Coca-Cola en la Unión Europea (UE)] _i	PO			a) Coca-Cola Estados Unidos (TCCC) b) Coca-Cola España (Cobega)	
		2	<i>pro_i</i>	PO vztažné věty		elipsa k 1	Coca-Cola European Partners (CCEP)	
	2	3	[Bruselas] _j	PO			la adquisición conjunta de las compañías	
		(4)	---					(zapuštěné PU do 3. klauze mezi 1. PU a přímý předmět)
		5	<i>pro_j</i>	PO věty příčinné		elipsa k 3		
		(6)	---					V Danešově klasifikaci se nezohledňuje
2	3	7	[TCCC] _l	PO		přímé opakování lexému		

		8	<i>proi</i>	PO		elipsa k 7		
	4	9	[Cobega,] _m	PO		přímé opakování lexému		v kontrastu k předchozímu
		10	<i>prom</i>	PO		elipsa k 9		
	5	11	A partir de ahora y de acuerdo con el veredicto	PUČ+PUZp			comisión de Competencia	
		12			[CCEP] _k	přímé opakování		
3	6	13	[Cobega] _m	PO		opakování lexému z R1		
		14	la integración	PO		substituce (<i>za la adquisición conjunta de las compañías</i>)		
	7	15	Esta aprobación	PO		a) částečné opakování lexému z R3 b) konvergence		
		(16)						V Danešově klasifikaci se nezohledňuje
4	8	17	La Comisión	PO		opakování z 11		
		18	la adquisición propuesta	PO		a) substituce b) opakování z 3		
		19	las actividades	PO		a) vztah přináležitosti b) kohyponymum k 20		

	20	[los clientes] _n	PO		a) vztah přináležitosti b)kohyponymu m k 21		
	21	<i>pro</i> _n	PO vztahné věty		elipsa k 20		

8.2 Text č. 2

Rajoy y Sánchez no firmarán la ampliación del pacto antiyahadista.

1

[El presidente del Gobierno, Mariano Rajoy, y el líder del PSOE, Pedro Sánchez]_i, no

participarán mañana en **el acto de la firma** de adhesión de otros partidos constitucionalistas al

2

[**pacto antiyahadista**]_j que **ambos** *pro_i* suscribieron en febrero en La Moncloa a propuesta

3

del dirigente socialista. [El **acto**]_k consistirá en la firma, a las 12.00 en el Ministerio del

4

Interior y no en el Palacio de La Moncloa, de los líderes de [**las formaciones**]_l que *pro_i* se

5

suman al acuerdo alcanzado en su día por **Rajoy y Sánchez**. **Está prevista** la asistencia del

6

7

8

líder de Ciudadanos, [**Albert Rivera**]_m, que *pro_m* fue el primero que *pro_m* reclamó que **el**

pacto se ampliase tras los atentados del 13-N en París, pero también representantes de Unió,

UPyD, el Partido Aragonés (PAR) y Foro Asturias.

9

Por parte del Gobierno **la representación de mayor rango** **la** ostentará el ministro

10

del Interior, Jorge Fernández, porque tampoco *pro_n* acudirá [**la vicepresidenta Soraya Sáenz**

11

de Santamaría]_n, en la que **Rajoy** ha delegado los contactos previos a la firma de **este**

acuerdo y hasta la celebración de un debate a cuatro con los otros líderes durante la campaña

electoral.

12

Ni **Rajoy** ni La Moncloa han ofrecido ninguna justificación a la ausencia del

13

presidente del Gobierno en **ese acto que pro_k** se pretendía en principio institucional y de

14

la mayor relevancia **pro_i** para exponer la imagen pública de un acuerdo grande entre las

15

fuerzas políticas frente a los ataques yihadistas radicales. **Rajoy** llamó tras los atentados de

16

17

París a **Sánchez** y **pro_i** mantuvo charla con otros dirigentes en la búsqueda de unidad **pro_i**

18

para afrontar el reto yihadista y **pro_o** quedaron en mantener **[esas vías abiertas]_o** de forma

19

20

constante ante la previsión de **[cualquier medida]_p que el Gobierno** tuviera que adoptar y

que pro_p todavía no se ha concretado en nada pese a las demandas de alguna oferta de

colaboración del ejecutivo y del presidente francés.

21

El candidato del PP, sin embargo, estará mañana todo el día en distintos actos de

22

23

campana **[en Castilla-La Mancha]_q, donde pro_i** dará paseos y **pro_i** visitará distintos pueblos.

24

El candidato del PSOE también estará de campaña electoral, en su caso en la provincia de

Huelva.

25

[En La Moncloa]_r se tanteó en un primer momento la posibilidad de realizar **algún**

26

27

tipo de acto que escenificara la unión de los partidos al máximo nivel, pero **pro_r** no

28

encontraron la respuesta adecuada sobre todo de sus interlocutores del PSOE. **La ampliación**

del pacto antiyahadista se formalizará mañana en el Ministerio del Interior en el seno de

29

[una reunión más]s de la existente comisión de seguimiento del propio pacto, a la que

pro; asistirán el ministro y por parte del PSOE su portavoz parlamentario, Antonio Hernando

Rozbor po jednotlivých odstavcích:

Odstavec č. 1

1

[El presidente del Gobierno, Mariano Rajoy, y el líder del PSOE, Pedro Sánchez]i, no

participarán mañana en el acto de la firma de adhesión de otros partidos constitucionalistas al

2

[pacto antiyahadista]; que ambos pro; suscribieron en febrero en La Moncloa a propuesta

3

del dirigente socialista. [El acto]k consistirá en la firma, a las 12.00 en el Ministerio del

4

Interior y no en el Palacio de La Moncloa, de los líderes de [las formaciones]l que pro; se

5

suman al acuerdo alcanzado en su día por Rajoy y Sánchez. Está prevista la asistencia del

6

7

8

líder de Ciudadanos, [Albert Rivera]m, que pro_m fue el primero que pro_m reclamó que el

pacto se ampliase tras los atentados del 13-N en París, pero también representantes de Unió,

UPyD, el Partido Aragonés (PAR) y Foro Asturias.

První odstavec obsahuje celkem osm klauzí, seskupených do tří výpovědních celků. Osm klauzí s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem šest témat:

Téma 1= (1) El presidente del Gobierno, Mariano Rajoy, y el líder del PSOE, Pedro Sánchez...PO

= (2) ambos...PO, ID je tvořena pronominalizací

Téma 2= (2) que...PT vztažné věty, navazuje na část rématu v klauzi č. 1

= (8) el pacto...PO, ID je tvořena opakováním části pojmenovací jednotky

Téma 3= (3) el acto...PO, navazuje na část rématu v klauzi č. 1

Téma 4= (4) que...PO vztažné věty, ID je tvořena pronominalizací, navazuje na část rématu v klauzi č. 3

Téma 5= (5) está prevista...Přís., ID je tvořena elipsou

Téma 6 = (6) a (7) que...PO vztažné věty, ID je tvořena elipsou, navazuje na část rématu v klauzi č. 5

V prvním odstavci se jedná o návaznou tematizaci rématu.

Odstavec č. 2

1/9

Por parte del Gobierno **la representación de mayor rango la** ostentará el ministro

2/10

del Interior, Jorge Fernández, porque tampoco *pro_n* acudirá [la vicepresidenta Soraya Sáenz

3/11

de Santamaría]_n, en la que **Rajoy** ha delegado los contactos previos a la firma de **este**

acuerdo y hasta la celebración de un debate a cuatro con los otros líderes durante la campaña electoral.

Druhý odstavec obsahuje celkem tři klauze seskupené do jednoho výpovědního celku. Tři klauze s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem tři témata:

Téma 1= (1/9) la representación de mayor rango...PT

Téma 1 lze chápat jako konvergentní, neboť shrnuje klauze č. 5-8 předchozího odstavce.

Téma 2= (2/10) acudirá...Přís, (PO postverbální-la vicepresidenta Soraya Sáenz de Santamaría), ID je tvořena elipsou

Téma 3= (3/11) en la que...PT vztažné věty, (PO= Rajoy), ID je tvořena pronominalizací, navazuje na část rématu v klauzi č. 2/10

Ve druhém odstavci se jedná o návaznou tematizaci rématu.

Odstavec č. 3

1/12

Ni **Rajoy** ni La Moncloa han ofrecido ninguna justificación a la ausencia del **presidente del**

2/13

Gobierno en **ese acto que pro_k** se pretendía en principio institucional y de la mayor

3/14

relevancia **pro_i** para exponer la imagen pública de un acuerdo grande entre las fuerzas

4/15

políticas frente a los ataques yihadistas radicales. **Rajoy** llamó tras los atentados de París a

5/16

6/17

Sánchez y **pro_i** mantuvo charla con otros dirigentes en la búsqueda de unidad **pro_i** para

7/18

afrontar el reto yihadista y **pro_o** quedaron en mantener **[esas vías abiertas]_o** de forma

8/19

9/20

constante ante la previsión de **[cualquier medida]_p que el Gobierno** tuviera que adoptar y

que pro_p todavía no se ha concretado en nada pese a las demandas de alguna oferta de

colaboración del **ejecutivo** y del presidente francés.

Třetí odstavec obsahuje celkem devět klauzí, seskupených do dvou výpovědních celků. Nepočítáme-li klauze s neurčitým slovesným tvarem, sedm klauzí s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem čtyři témata:

Téma 1= (1/12) Ni Rajoy ni la Moncloa...PO

= (4/15) ...PO, ID je tvořena opakováním části pojmenovací jednotky

= (5/16) ...PO...ID je tvořena elipsou

= (3/14)...PU věty účelové, ID je tvořena elipsou

= (6/17) ...PU věty účelové, ID je tvořena elipsou

Část tématu 1 (Rajoy) se shoduje s částí tématu v klauzi č. 1 prvního odstavce.

Téma 2= (2/13) que, PO vztažné věty, navazuje na část rématu v klauzi č. 1/12, ID je tvořena pronominalizací

Část tématu 2 (acto) se shoduje s částí tématu v klauzi č. 3 prvního odstavce.

Téma 3= (7/18) quedaron (PO postverbální-esas vías abiertas), ID je tvořena elipsou, navazuje na část rématu v klauzi č. 7/18

Téma 4= (8/19)= téma 5= (9/20) que...PT vztažné věty, ID je tvořena pronominalizací, navazuje na část rématu v klauzi č. 7/18

Témata osmé (8/19) a deváté (9/20) klauze se shodují, jedná se tedy o tematickou posloupnost s průběžným tématem.

Odstavec č. 4

1/21

El candidato del PP, sin embargo, estará mañana todo el día en distintos actos de campaña

2/22

3/23

4/24

[en Castilla-La Mancha]_q, **donde pro_i** dará paseos y **pro_i** visitará distintos pueblos. **El**

candidato del PSOE también estará de campaña electoral, en su caso en la provincia de

Huelva.

Čtvrtý odstavec obsahuje čtyři klauze, seskupené do dvou výpovědních celků. Čtyři klauze s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem tři témata:

Téma 1= (1/21) El candidato del PP...PO (shoduje se s částí tématu č. 1 z prvního odstavce = klauze 1)

= (3/23)...PO, ID je tvořena elipsou

= (2/22)...PO, ID je tvořena elipsou

Téma 2= (2/22) donde...PU, adverbialní substituce (PO- candidato del PP), navazuje na část rématu v klauzi č. 1/21

Téma 3= (4/24) El candidato del PSOE...PO (shoduje se s částí tématu č. 1 z prvního odstavce = klauze 1)

Ve čtvrtém odstavci se jedná o tematickou posloupnost s tématem derivovaným z hypertématu.

Odstavec č. 5

1/25

[En La Moncloa]_r se tanteó en un primer momento la posibilidad de realizar algún tipo de

2/26

3/27

acto que escenificara la unión de los partidos al máximo nivel, pero *pro_r* no

4/28

encontraron la respuesta adecuada sobre todo de sus interlocutores del PSOE. La ampliación

del pacto antiyahadista se formalizará mañana en el Ministerio del Interior en el seno de

5/ 29

[una reunión más]_s de la existente comisión de seguimiento del propio pacto, a la que

pro_i; asistirán el ministro y por parte del PSOE su portavoz parlamentario, Antonio Hernando.

Pátý odstavec obsahuje pět klauzí, seskupených do dvou výpovědních celků. Pět klauzí s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem pět témat:

Téma 1= (1/25) En la Moncloa...PU

Téma 2= (2/26) que...PT vztažné věty, navazuje na část rématu v klauzi č. 1/25

Téma 3= (3/27) no encontraron...(PO postverbální- partidos), ID je tvořena elipsou

Téma 4= (4/28) La ampliación del pacto antiyahadista...PO

Téma 5= (5/29) a la que...PT vztažné věty, ID je tvořena pronominalizací, navazuje na část rématu v klauzi č. 4/28

V pátém odstavci se jedná o návaznou tematizaci rématu.

Tabulka č. 2: Realizace tematických vztahů v textu č. 2

Odstavec	Větný celek	Klauze	Téma=prvek v 1. větné pozici	Větněčlenská realizace	Podmět klauze, pokud není v 1. pozici	Vztah IZ	Rématické části, které se objevují jako T	Poznámky	
1	1	1	[El presidente del Gobierno, Mariano Rajoy, y el líder del PSOE, Pedro Sánchez] _i	PO			a) el acto (R1) b) pacto antiyihadista (R1)		
		2	que	PT vztažné věty	ambos		a) dirigente socialista (R2)		
	2	3	[El acto] _k	PO			a) los líderes (R3) b) las formaciones (R3)		
		4	<i>pro_l</i>	PO vztažné věty		pronominalizace k 3	Rajoy y Sánchez (R4)		
	3	5	está prevista	Přís			elipsa k 5	Albert Rivera (R5)	
		6	<i>pro_m</i>	PO vztažné věty			elipsa k 5		
		7	<i>pro_m</i>	PO vztažné věty			elipsa k 5		
		8	el pacto	PO			opakování části pojmenovací jednotky z R1		
2	1	9	la representación de mayor rango	PT	el ministro del interior, Jorge Fernández				
		10	acudirá	Přís	[la vicepresidenta	elipsa k R 2/10	La		

				Soraya Sáenz de Santamaría] _n		vicepresidenta Soraya Sáenz de Santamaría (R10)		
		11	en la que	PT vřtařné věty	Rajoy	pronominalizace k R11	este acuerdo (R11)	
3	1	12	Ni Rajoy ni La Moncloa	PO		a) opakování části pojmenovací jednotky z 4/15 b) elipsa k 5/16	a) presidente del Gobierno (R12) b) ese acto (R12)	
		13	<i>pro_k</i>	PO vřtařné věty		elipsa k 3		
		14	<i>pro_i</i>	PU účelu	Ni Rajoy ni La Moncloa			
	2	15	Rajoy	PO		opakování části pojmenovací jednotky z 1 a 1/12	Sánchez	
		16	<i>pro_i</i>	PO		elipsa k 4/15		
		17	<i>pro_i</i>	PU účelu	Rajoy			
18		<i>pro_o</i>		esas vías abiertas	a) elipsa k 7/18 b) navazuje na réma z 7/18	cualquier medida		
19		que	PT vřtařné věty	El Gobierno	pronominalizace k 7/18			
		20	que	PO vřtařné věty		pronominalizace k 7/18	el ejecutivo	
4	1	21	El candidato del PP	PO		a) shoduje se s částí tématu z klauze 1 b) elipsa k 3/23 c) elipsa k 2/22	Castilla - La Mancha	

		22	donde	PUM	El candidato del PP	a) navazuje na réma z 1/21 b) adverbiální substituce R 1/21		
		23	<i>pro_i</i>	PO		elipsa k 1/21		
	2	24	El candidato del PSOE	PO		shoduje se s částí tématu z klauze 1		v kontrastu k 1/21
5	1	25	[En La Moncloa] _r	PUM			algún tipo de acto	
		26	que	PT vztažné věty	la unión de los partidos	navazuje na réma z 1/25		
		27	<i>pro_r</i>	PO		elipsa k 1/25		
	2	28	La ampliación del pacto antiyahadista	PO			una reunión más	
		29	a la que	PT vztažné věty	el ministro, su portavoz parlamentario, Antonio Hernando	a) pronominalizace k 4/28 b) navazuje na réma 4/28		

8.3 Text č. 3

El pueblo más joven dice adiós al bipartidismo.

1

[La localidad madrileña de Arroyomolinos (24.200 habitantes)]_i podría ejercer de

2

3

4

laboratorio demográfico: *pro_i* es la localidad más joven de España. Hecho de aluvión, *pro_i*

perdió su entorno rural para ser un lugar sin identidad, la típica postal de chalés en

5

6

formación que tanto le *pro_i* ha gustado al PP en Madrid. Electoralmente hablando,

7

8

9

Arroyomolinos ya ha dado las primeras muestras de lo que sucede en estos casos: el

bipartidismo pasa a mejor vida.

10

11

12

En Arroyomolinos, gobierna Ciudadanos. [Gobierna Ciudadanos]_j porque todos

13

14

los partidos de la localidad decidieron que no gobernara el PP, acosado por la corrupción.

15

16

17

Lo hace a pesar de que la dirección del partido dio instrucciones de que *pro_k* se respetara

18

19

[la lista más votada]_k, que *pro_k* fue la de los populares. Y *pro_j* gobierna con los votos del

PSOE, de Podemos, y del partido local PIA (Partido Independiente de Arroyomolinos).

20

21

Llevado el asunto a lo que sus ciudadanos votaron en las autonómicas de mayo del

22

23

24 25

2015, el panorama es todavía mucho más claro: gana el PP por poco y, a muy corta

24

26

distancia, se presentan Ciudadanos, PSOE y Podemos por este orden, tan igualados que

27

las diferencias son de unos 31 votos en algún caso. Este reparto tan estrecho se reproduce en

28

29

aquellas localidades españolas donde predomina la gente joven. Para más señas,

30

31

32

Arroyomolinos tiene la envidiable media de edad de 31 años. Desterrado el bipartidismo, la

33

política en esta localidad del suroeste madrileño es cordial. El 'y tú más' ha quedado

34

35

obsoleto. Así lo reconocen [los líderes de los partidos]_l que *pro_l* sustentan el Gobierno local,

36

37

los que llevan tiempo en la política local y los que *pro_l* han aparecido en escena hace unos

38

meses. Así lo reconoce [el alcalde]_m, Carlos Ruipérez, 56 años, experto en seguridad y

39

40

riesgos laborales, criminólogo también. "Si *pro_m* hemos aprendido una lección, es que la

41

42

gente estaba harta de la bipolaridad y de que no hubiera entendimiento. *pro_m* No podemos

perder el tiempo en discusiones".

43

44

45

Es el caso también de Verónica García, arqueóloga: *pro_n* "No soy tan joven", *pro_n*

46

47

dice a pesar de sus 36 años. [Verónica]_n era una vecina más cuando *pro_n* asistió a las

48

primeras reuniones del círculo local de Podemos en junio de 2014 y *pro_n* terminó siendo

49

50

elegida **candidata** para las municipales en las primarias. Ahora *pro_n* es **concejala**. "Aquí no

51

52

hay motivos para el enfrentamiento; nuestra función es controlar lo que haga el

53

54

Ayuntamiento: **nosotros** *pro_n* hemos hecho dos propuestas y fueron aceptadas en el pleno".

55

56

57

[Verónica]_n describe un pueblo que ha crecido sin control y se ha poblado con

vecinos procedentes de otros lugares del suroeste madrileño, "de Móstoles, de Leganés, de

58

59

60

61

Fuenlabrada", *pron* explica, "donde tienen sus raíces, [*gente*]_o que solo *pro*_o duerme y vive

62

63

aquí, pero *pro*_o no hace vida en este pueblo. No se ha fomentado el asociacionismo, ni **los**

64

eventos culturales". Precisamente, de **los eventos culturales** se encarga [**Francisco**

65

Ferrero]_p, el líder del PIA, maestro y, tiempo atrás, concejal del PP. *pro*_p "Estuve siete años

66

67

68

en ese partido y *pro*_p me marché horrorizado. *pro*_p Recuerdo que le *pro*_p escribí cartas

69

denunciando lo que sospechaba a gente como Esperanza Aguirre, Francisco Granados

70

[imputado en la Púnica], López Viejo [imputado en la Gürtel]... Viendo lo que pasó después,

71

72

no me extraña que no me contestaran".

73

74

[**Ferrero**]_p está contento con su gestión en el área de Cultura: "En cuatro años, el PP

75

organizó 69 actos culturales en el auditorio. Nosotros *pro*_p llegaremos a esa cifra en febrero,

76

77

78

en menos de un año". *pro*_p Describe un pueblo donde [*la gente*]_q convive poco entre sí, *pro*_q

79

80

81

"no se socializa, *pro*_q no sale a la calle. Aquí no había ni mercadillos. Pero *pro*_p tenemos más

82

de 5.000 niños de hasta 7 años. O sea, que la pirámide de población la *pro*_p tenemos muy

bien".

83

84

[**Ferrero**]_p se siente cómodo gobernando con rivales políticos, como **lo** reconoce

85

[Juan Carlos García], el líder de los socialistas, profesor también. Se refiere a Carlos

86

Ruipérez, el alcalde de Ciudadanos, con aprecio, sin reproches: "Antes de entrar en

87 88

89

90

política, era el que llevaba Protección Civil. pro, Hemos trabajado juntos. pro_m Es una

91

92

persona conocida en el pueblo". [García]_r explica que [los partidos emergentes]_s han

93

94 95

tenido mucha visibilidad en la televisión y ello ha propiciado que, en un entorno de gente

94

joven y en un pueblo de poca convivencia vecinal, pro_s engancharan con un electorado muy

pegado a la tele.

96

97

98

"Aquí pro_m aplicamos principios de la política americana", sostiene el alcalde. pro_m

99

"Trabajamos por objetivos, pro_m ajustamos los cargos a los perfiles profesionales, de tal

100

101

manera que el concejal de Hacienda es economista y el de Educación, profesor [precisamente

102

103

el área que gestiona el líder socialista]. pro_m Trabajamos por objetivos aunque pro_m seamos

104

105

de partidos distintos. Y [quienes]_t están en la oposición, incluido el PP [que ahora está

106

107

dirigido por una comisión gestora], pro_t tienen cargo en todos los órganos de Gobierno, para

108

que pro_t puedan controlar lo que pro_m hacemos".

109

110

111

[El alcalde]_m se bajó el sueldo en 13.000 euros, pro_m dejó coche oficial y chófer. [La

decisión_u de bajar la tasa de basuras y el IBI se adoptó por unanimidad en un pleno que

113

ahora **pro**_u se retransmite por Internet. El bipartidismo y la bronca han desaparecido de

114

Arroyomolinos. Queda por vigilar si se trata de una tregua o de una tendencia.

Rozbor po jednotlivých odstavcích:

Odstavec č. 1

1

[La localidad madrileña de Arroyomolinos (24.200 habitantes)]_i podría ejercer de

2

3

4

laboratorio demográfico: **pro**_i es **la localidad** más joven de España. **Hecho de aluvión**, **pro**_i

perdió su entorno rural para ser **un lugar sin identidad, la típica postal de chalés** en

5

6

formación que tanto le **pro**_i ha gustado al PP en Madrid. Electoralmente hablando,

7

8

9

Arroyomolinos ya ha dado las primeras muestras de **lo** que sucede en estos casos: **el**

bipartidismo pasa a mejor vida.

První odstavec obsahuje celkem devět klauzí seskupených do tří výpovědních celků. Osm klauzí s VF (verbum finitum=určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem dvě témata:

Téma 1= (1) La localidad madrileña de Arroyomolinos (24.200 habitantes)...PO

= (2) PO, ID je tvořena elipsou

= (3) PO, ID je tvořena substitucí

= (4) PO, ID je tvořena elipsou

= (5) PO vztažné věty, ID je tvořena pronominalizací

= (7) PO, ID je tvořena opakováním téže pojmenovací jednotky

Téma 2= (9) el bipartidismo pasa a mejor vida

= (8) PO vztahné věty, ID je tvořena pronominalizací.

Téma klauze č. 8 a téma klauze č. 9 jsou ve vztahu kataforickém.

Téma 1 je zároveň tématem celého odstavce, jedná se tedy o tematickou posloupnost s průběžným tématem.

Odstavec č. 2

1/10

2/11

3/12

En Arroyomolinos, gobierna Ciudadanos. [Gobierna Ciudadanos]j porque todos

4/13

5/14

los partidos de la localidad decidieron que no gobernara el PP, acosado por la corrupción.

6/15

7/16

8/17

Lo hace a pesar de que la dirección del partido dio instrucciones de que se respetara

9/18

10/19

[la lista más votada]k, que pro_k fue la de los populares. Y pro_j gobierna con los votos del

PSOE, de Podemos, y del partido local PIA (Partido Independiente de Arroyomolinos).

Druhý odstavec obsahuje celkem deset klauzí seskupených do čtyř výpovědních celků. Devět klauzí s VF (verbum finitum=určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem osm témat:

Téma 1= (1/10) En Arroyomolinos...PU kulisy, částečně se shoduje se s tématem z klauze č.

1, ID je tvořena částečným opakováním téže pojmenovací jednotky

Téma 2= (2/11) gobierna Ciudadanos, navazuje na tematickou část v klauzi č. 1/10, ID je tvořena opakováním téže pojmenovací jednotky,

= (10/19)...PO, ID je tvořena elipsou

Téma 3= (3/12) todos los partidos...PO

Téma 4= (4/13) no gobernara...Přís. vztahné věty, (PO postverbální- el PP)

= (6/15)...PT, ID je tvořena pronominalizací

Téma 5= (5/14) acosado...DO, navazuje na tematickou část v klauzi č. 4/13

Téma 6= (7/16) la dirección del partidos...PO

Téma 7= (8/17) se respetara...Přís. věty účelové, (PO postverbální- la lista más votada)

Téma 8= (9/18) que...PO vztahné věty, navazuje na tematickou část v klauzi č. 8/17, ID je tvořena pronominalizací

Ve druhém odstavci se jedná o návaznou tematizaci rématu.

Odstavec č. 3

1/20

2/21

Llevado el asunto a **lo** que sus ciudadanos votaron en las autonómicas de mayo del

3/ 22

4/23

5/24 6/25

2015, el panorama es todavía mucho más claro: gana el PP por poco y, a muy corta

5/24

7/26

distancia, se presentan Ciudadanos, PSOE y Podemos por este orden, tan igualados que

8/27

las diferencias son de unos 31 votos en algún caso. Este reparto tan estrecho se reproduce en

9/28

10/29

aquellas localidades españolas donde predomina la gente joven. Para más señas,

11/30

12/31

13/32

Arroyomolinos tiene la envidiable media de edad de 31 años. Desterrado el bipartidismo, la

14/33

política en esta localidad del suroeste madrileño es cordial. **El 'y tú más'** ha quedado

15/34

16/35

obsoleto. Así **lo** reconocen **[los líderes de los partidos]** que **pro_l** sustentan el Gobierno local,

17/36

18/37

los que llevan tiempo en la política local y **los que pro_l** han aparecido en escena hace unos

19/38

meses. Así **lo** reconoce **[el alcalde]_m**, **Carlos Ruipérez, 56 años, experto** en seguridad y

20/39

21/40

riesgos laborales, **criminólogo** también. "Si **pro_m** hemos aprendido una lección, es que la

22/41

23/42

gente estaba harta de la bipolaridad y de que no hubiera entendimiento. **pro_m** No podemos

perder el tiempo en discusiones".

Tercer odstavec obsahuje celkem dvacet tři klauzí, seskupených do osmi výpovědních celků.

Devatenáct klauzí s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem šestnáct témat:

Téma 1= (1/20) el asunto...PO

= (2/21) PT vztažné věty, ID je tvořena pronominalizací

Téma 2= (3/22) el panorama...PO

Téma 3= (4/23) gana...Přís., (PO postverbální- el PP)

Téma 4= (5/24) se presentan...Přís. (PO postverbální- Ciudadanos, PSOE y Podemos)

Téma 5= (7/26) las diferencias...PO

Téma 6= (8/27) este reparto...PO, téma 6 lze chápat jako konvergentní, tedy shrnující, neboť shrnuje témata z klauzí č. 4/23 a 5/24.

Téma 7= (9/28) donde...PU vztažné věty, navazuje na rématickou část v klauzi č. 8/27

Téma 8= (11/30) Arroyomolinos...PO, částečně se shoduje s tématem v klauzi č. 1, ID je tvořena částečným opakováním téže pojmenovací jednotky.

Téma 9= (12/31) el bipartidismo...PO

Téma 10= (13/32) la política...PO

Téma 11= (14/33) El 'y tú más'...PO

= (15/34) PT, ID je tvořena pronominalizací

= (19/38) PT, ID je tvořena pronominalizací

Téma 12= (16/35) que...PO vztažné věty, navazuje na rématickou část v klauzi č. 15/34, ID je tvořena pronominalizací

= (17/36) PO vztažné věty, ID je tvořena pronominalizací

= (18/37) PO vztažné věty, ID je tvořena pronominalizací

Téma 13= (20/39) hemos aprendido...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 19/38

Téma 14= (21/40) la gente...PO

Téma 15= (22/41) no hubiera...Přís. (PO postverbální- entendimiento), navazuje na rématickou část v klauzi č. 21/40.

Téma 16= (23/42) no podemos perder...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 19/38

Ve třetím odstavci se jedná o tematickou posloupnost s průběžným tématem.

Odstavec č. 4

1/43

2/44

3/45

Es el caso también de **Verónica García**, arqueóloga: *pron* "No soy tan joven", *pron*

4/46

5/47

dice a pesar de sus 36 años. [**Verónica**]_n era una vecina más cuando *pron* asistió a las

6/48

primeras reuniones del círculo local de Podemos en junio de 2014 y *pro_n* terminó siendo

7/49

8/50

elegida **candidata** para las municipales en las primarias. Ahora *pro_n* es **concejala**. "Aquí no

9/51

10/52

hay motivos para el enfrentamiento; nuestra función es controlar lo que haga el

11/53

12/54

Ayuntamiento: **nosotros pro_n** hemos hecho dos propuestas y fueron aceptadas en el pleno".

Čtvrtý odstavec obsahuje celkem dvanáct klauzí, seskupených do čtyř výpovědních celků.

Dvanáct klauzí s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem šest témat:

Téma 1= (1/43) es...Přís. (PO postverbální- el caso)

Téma 2= (4/46) Verónica...PO, navazuje na rématickou část v klauzi č. 1/43

= (2/44) PO, ID je tvořena elipsou

= (3/45) PO, ID je tvořena elipsou

= (5/47) PO, ID je tvořena elipsou

= (6/48) PO, ID je tvořena elipsou

= (7/49) PO, ID je tvořena elipsou

= (11/53) PO, ID je tvořena pronominalizací

Téma 3= (8/50) no hay...Přís. (PO postverbální- motivos)

Téma 4= (9/51) nuestra función...PO

Téma 5= (10/52) lo...PT vztažné věty, navazuje na rématickou část v klauzi č. 11/53, mezi těmito dvěma klauzemi je kataforický vztah.

Téma 6= (12/54) fueron aceptadas...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 11/53

Ve čtvrtém odstavci se jedná o tematickou posloupnost s průběžným tématem.

Odstavec č. 5

1/55

2/56

3/57

[**Verónica**]_n describe un pueblo que ha crecido sin control y se ha poblado con

vecinos procedentes de otros lugares del suroeste madrileño, "de Móstoles, de Leganés, de

4/58

5/59

6/60

7/61

Fuenlabrada", *pro_n* explica, "donde tienen sus raíces, [*gente*]_o que solo *pro_o* duerme y *pro_o*

8/62

9/63

vive aquí, pero *pro_o* no hace vida en este pueblo. No se ha fomentado el asociacionismo, ni

10/64

los eventos culturales". Precisamente, de **los eventos culturales** se encarga [**Francisco**

11/65

Ferrero]_p, el líder del PIA, maestro y, tiempo atrás, concejal del PP. *pro_p* "Estuve siete años

12/66

13/67

14/68

en ese partido y *pro_p* me marché horrorizado. *pro_p* Recuerdo que le *pro_p* escribí cartas

15/69

denunciando lo que sospechaba a gente como Esperanza Aguirre, Francisco Granados

16/70

[imputado en la Púnica], López Viejo [imputado en la Gürtel]... Viendo lo que pasó después,

17/71

18/72

no me extraña que no me contestaran".

Pátý odstavec obsahuje celkem osmnáct klauzí, seskupených do šesti výpovědních celků.

Sedmnáct klauzí s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem osmnáct témat:

Téma 1= (1/55) Verónica...PO, shoduje se s tématem v klauzi č. 4/46 předchozího odstavce,

ID je tvořena opakováním téže pojmenovací jednotky

= (4/58) PO, ID je tvořena elipsou

Téma 2= (2/56) que...PO, navazuje na rématickou část v klauzi č. 1/55, ID je tvořena pronominalizací

Téma 3= (3/57) se ha poblado...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 1/55, ID je tvořena elipsou

Téma 4= (5/59) donde...PU vztažné věty, navazuje na rématickou část v klauzi č. 3/57

Téma 5= (6/60) que...PO vztažné věty, navazuje na rématickou část v klauzi č. 5/59, ID je tvořena pronominalizací

Téma 6= (7/61) vive...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 5/59, ID je tvořena elipsou

Téma 7= (8/62) no hace vida...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 5/59, ID je tvořena elipsou

Téma 8= (9/63) no se ha fomentado...Přís. (PO postverbální-el asocianismo)

Téma 9= (10/64) los eventos culturales, navazuje na rématickou část v klauzi č. 9/63, ID je tvořena opakováním téže pojmenovací jednotky

Téma 10= (11/65) estuve...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 10/64, ID je tvořena elipsou

Téma 11= (12/66) me marché...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 10/64, ID je tvořena elipsou

Téma 12= (13/67) recuerdo...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 10/64, ID je tvořena elipsou

Téma 13= (14/68) le...PT, ID je tvořena pronominalizací

Téma 14= (15/69) lo...PO vztažné věty

Téma 15= (16/70) viendo...Přech., navazuje na rématickou část v klauzi č. 10/64, ID je tvořena elipsou

Téma 17= (17/71) no me extraña...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 10/64, ID je tvořena elipsou

Téma 18= (18/72) no me contestaran... Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 15/69, ID je tvořena elipsou

V pátém odstavci se jedná o tematickou posloupnost s průběžným tématem.

Odstavec č. 6

1/73

2/74

[Ferrero]_p está contento con su gestión en el área de Cultura: "En cuatro años, el PP

3/75

organizó 69 actos culturales en el auditorio. Nosotros *pro_p* llegaremos a esa cifra en febrero,

4/76

5/77

6/78

en menos de un año". *pro_p* Describe un pueblo donde [la gente]_q convive poco entre sí, *pro_q*

7/79

8/80

9/81

"no se socializa, *pro_q* no sale a la calle. Aquí no había ni mercadillos. Pero *pro_p* tenemos más

10/82

de 5.000 niños de hasta 7 años. O sea, que la pirámide de población la *prop* tenemos muy bien".

Šestý odstavec obsahuje celkem deset klauzí, seskupených do šesti výpovědních celků. Deset klauzí s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem šest témat:

Téma 1= (1/73) Ferrero...PO, navazuje na rématickou část v klauzi č. 10/64

= (3/75) PO...ID je tvořena pronominalizací

= (4/76) PO...ID je tvořena elipsou

= (9/81) PO... ID je tvořena elipsou

Téma 2= (5/77) donde...PU vztažné věty

Téma 3= (6/78) no se socializa...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 5/77, ID je tvořena elipsou

Téma 4= (7/79) no sale...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 5/77, ID je tvořena elipsou

Téma 5= (8/80) no había...Přís. (PO postverbální- mercadillos)

Téma 6= (10/82) la pirámide...PO

V šestém odstavci se jedná o tematickou posloupnost s průběžným tématem.

Odstavec č. 7

1/83

2/84

[Ferrero]_p se siente cómodo gobernando con rivales políticos, como **lo** reconoce

3/85

[Juan Carlos García], el líder de los socialistas, profesor también. *pro*, Se refiere a **Carlos**

4/86

Ruipérez, el alcalde de Ciudadanos, con aprecio, sin reproches: "Antes de entrar en

5/87 6/88

7/89

8/90

política, era **el** que llevaba Protección Civil. *pro*, Hemos trabajado juntos. *pro_m* Es **una**

9/91

10/92

persona conocida en el pueblo". [García]_r explica que [los partidos emergentes]_s han

11/ 93

12/94 13/95

tenido mucha visibilidad en la televisión y ello ha propiciado que, en un entorno de gente

joven y en un pueblo de poca convivencia vecinal, *pro_s* engancharan con un electorado muy pegado a la tele.

Sedmý odstavec obsahuje celkem třináct klauzí, seskupených do pěti výpovědních celků. Jedenáct klauzí s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem devět témat:

Téma 1= (1/83) Ferrero...PO, shoduje se s tématem v klauzi č. 1/73 předchozího odstavce, ID je tvořena opakováním téže pojmenovací jednotky

= (2/84) PT, ID je tvořena pronominalizací

Téma 2= (3/85) se refiere a...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 2/84, ID je tvořena elipsou

Téma 3= (5/87) era...Přís. (PO postverbální- el que)

Téma 4= (6/88) que...PO vztažné věty, ID je tvořena pronominalizací

Téma 5= (7/89) hemos trabajado...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 2/84

Téma 6= (8/90) es...Přís., navazuje na rématickou část v klauzi č. 3/85

Téma 7= (9/91) García...PO, navazuje na rématickou část v klauzi č. 2/84

Téma 8= (10/92) los partidos...PO

= (12/94) PO, ID je tvořena elipsou

Téma 9= (11/93) ello...PO, navazuje na rématickou část v klauzi č. 10/92

V sedmém odstavci se jedná o tematickou posloupnost s průběžným tématem.

Odstavec č. 8

1/96

2/97

3/98

"Aquí *pro_m* aplicamos principios de la política americana", *pro_m* sostiene **el alcalde. *pro_m***

4/99

"Trabajamos por objetivos, *pro_m* ajustamos los cargos a los perfiles profesionales, de tal

5/100

6/101

manera que el concejal de Hacienda es economista y el de Educación, profesor [precisamente

7/102

8/103

el área que gestiona el líder socialista]. *pro_m* Trabajamos por objetivos aunque *pro_m* seamos

9/104

10/105

de partidos distintos. Y [quienes]_t están en la oposición, incluido el PP [que ahora está

9/106

10/107

dirigido por una comisión gestora], *pro_t* tienen cargo en todos los órganos de Gobierno, para

11/108

que *pro_t* puedan controlar lo que *pro_m* hacemos".

Osmý odstavec obsahuje celkem jedenáct klauzí, seskupených do čtyř výpovědních celků.

Deset klauzí s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem pět témat:

Téma 1= téma z klauze č. 19/38= el alcalde

= (2/97) PO, ID je tvořena elipsou

= (1/96) PO, ID je tvořena elipsou

= (3/98) PO, ID je tvořena elipsou

= (4/99) PO, ID je tvořena elipsou

= (7/102) PO, ID je tvořena elipsou

= (8/103) PO, ID je tvořena elipsou

Téma 2= (5/100) el concejal de Hacienda...PO

Téma 3= (6/101) el de Educación...PO

Téma 4= (9/104) quienes...PO

= (9/106) PO, ID je tvořena elipsou

= (10/107) PO, ID je tvořena elipsou

Téma 5= lo...PT vztažné věty, navazuje na rématickou část v klauzi č.10/107

V osmém odstavci se jedná o tematickou posloupnost s tématem derivovaným z hypertématu.

Odstavec č. 9

1/109

2/110

3/111

[El alcalde]_m se bajó el sueldo en 13.000 euros, *pro_m* dejó coche oficial y chófer. [La

4/112

decisión]_u de bajar la tasa de basuras y el IBI se adoptó por unanimidad en un pleno que

5/113

ahora *pro_u* se retransmite por Internet. El bipartidismo y la bronca han desaparecido de

6/114

Arroyomolinos. Queda por vigilar si se trata de una tregua o de una tendencia.

Devátý odstavec obsahuje celkem šest klauzí, seskupených do čtyř výpovědních celků. Šest klauzí s VF (verbum finitum= určitý slovesný tvar) rozvíjí celkem čtyři témata:

Téma 1= (1/109) el alcalde...PO, shoduje se s tématem v klauzi č. 1/107 předchozího odstavce, ID je tvořena opakováním téže pojmenovací jednotky

= (2/110) PO, ID je tvořena elipsou

Téma 2= (3/111) la decisión....PO

= (4/112) PO, ID je tvořena elipsou

Téma 3= (5/113) el bipartidismo y la bronca...PO

Téma 4= (6/114) queda por vigilar...Přís. (PO postverbální- si se trata de una tregua o de una tendencia)

V devátém odstavci se jedná o tematickou posloupnost s průběžným tématem.

Tabulka č. 3: Realizace tematických vztahů v textu č. 3.

Odstavec	Větný celek	Klauze	Téma=prvek v 1. větné pozici	Větněčlenská realizace	Podmět klauze, pokud není v 1. pozici	Vztah IZ	Rématické části, které se objevují jako T	Poznámky
1	1	1	[La localidad madrileña de Arroyomolinos (24.200 habitantes)]i	PO				
		2	<i>pro</i> i	PO		elipsa k 1		
	2	3	hecho de aluvión	PO		substituce k 1		
		4	<i>pro</i> i	PO		elipsa k 1		
		5	<i>pro</i> i	PO vztahné věty		elipsa k 1		
	3	6	Electoralmente hablando	PUZp				
		7	Arroyomolinos	PO				
		8	lo	PO vztahné věty		pronominalizace k 9		
		9	el bipartidismo pasa a mejor vida					mezi klauzemi 8 a 9 je vztah katafory
2	4	10	En Arroyomolinos	PUM	Ciudadanos		gobierna Ciudadanos	
	5	11	[Gobierna Ciudadanos]j			opakování téže pojmenovací jednotky z R10		
		12	todos los partidos	PO				
		13	no gobernara	Přís. vztahné věty	el PP			

		14	acosado	DO	el PP			
	6	15	lo	PT	el PP	pronominalizace k 4/13		
		16	la dirección del partidos	PO				
		17	<i>pro_k</i>	Přís. věty úcelové	la lista más votada			
		18	que	PO vztažné věty		pronominalizace k 8/17		
	7	19	<i>pro_j</i>	PO		elipsa k 2/11		
3	8	20	el asunto	PO				
		21	lo	PT vztažné věty	ciudadanos	pronominalizace k 1/20		
		22	el panorama	PO				
		23	gana	Přís.	el PP			
		24	se presentan	Přís.	Ciudadanos, PSOE y Podemos			
		25	a muy corta distancia	PUZp				
		26	las diferencias	PO				
	9	27	este reparto	PO				téma 6 lze chápat jako konvergentní, tedy shrnující, neboť shrnuje témata z klauzí č. 4/23 a 5/24.
		28	donde	PUM vztažné věty	la gente			
	10	29	para más señas	PU účelu				
		30	Arroyomolinos	PO		částečné		

						opakování téže pojmenovací jednotky k 1		
	11	31	El bipartidismo	PO				
		32	La política	PO				
	12	33	El 'y tú más'	PO				
	13	34	lo	PT	los líderes de los partidos	pronominalizace k 14/33		
		35	que	PO vztažné věty		pronominalizace k 15/34		
		36	los que	PO vztažné věty		pronominalizace k 15/34		
		37	los que	PO vztažné věty		pronominalizace k 15/34		
	14	38	lo	PT	el alcalde	pronominalizace k 14/33	el alcalde	
	15	39	<i>pro_m</i>	Přís.	nosotros	a) elipsa k 19/38		
		40	la gente	PO				
		41	no hubiera	Přís.	entendimiento			
	16	42	no podemos perder	Přís.	nosotros			
4	17	43	es	Přís.	el caso		Verónica García	
		44	<i>pro_n</i>	PO		elipsa k 4/46		
		45	<i>pro_n</i>	PO		elipsa k 4/46		
	18	46	[Verónica] _n	PO				
		47	<i>pro_n</i>	PO		elipsa k 4/46		
		48	<i>pro_n</i>	PO		elipsa k 4/46		
	19	49	<i>pro_n</i>	PO		elipsa k 4/46		
	20	50	no hay	Přís.	motivos			
		51	nuestra función	PO				

		52	lo	PT vztažné věty	el Ayuntamiento			
		53	<i>pro_n</i>	PO		pronominalizace k 4/46		
		54	fueron aceptadas	Přís.	dos propuestas	elipsa k 11/53		
5	21	55	[Verónica] _n	PO				
		56	que	PO vztažné věty		pronominalizace k 1/55		
		57	se ha poblado	Přís.	un pueblo	elipsa k 1/55		
		58	<i>pro_n</i>	PO		elipsa k 1/55		
		59	donde	PUM vztažné věty	vecinos			
		60	que	PO vztažné věty		pronominalizace k 5/59		
		61	<i>pro_o</i>	PO		elipsa k 5/59		
		62	<i>pro_o</i>	PO		elipsa k 5/59		
	22	63	no se ha fomentado	Přís.	el asocianismo			
	23	64	los eventos culturales	PT	Francisco Ferrero			
	24	65	<i>pro_p</i>	PO		elipsa k 10/64		
		66	<i>pro_p</i>	PO		elipsa k 10/64		
	25	67	<i>pro_p</i>	PO		elipsa k 10/64		
		68	le	PT	yo	pronominalizace k 15/69		
		69	lo	PO vztažné věty				
		70	viendo	Přech.	lo			
		71	no me extraña	Přís.	que no me contestaran			
		72	no me contestaran	Přís.	gente			

6	26	73	[Ferrero] _p	PO				
		74	en cuatro años	PUČ	el PP			
	27	75	nosotros	PO		a) pronominalizace k 1/73 a) pronominalizace k 10/64		
	28	76	<i>pro_p</i>	PO		a) elipsa k 1/73 b) elipsa k 10/64		
		77	donde	PUM vztažné věty	la gente			
		78	<i>pro_q</i>	PO		elipsa k 5/77		
		79	<i>pro_q</i>	PO		elipsa k 5/77		
	29	80	no había		mercadillos			
	30	81	<i>pro_p</i>	PO		a) elipsa k 1/73 b) elipsa k 10/64		
	31	82	la pirámide	PO				
7	32	83	[Ferrero] _p	PO				
		84	lo	PT	Juan Carlos García	pronominalizace k 1/83		
	33	85	<i>pro_r</i>	PO		a) elipsa k 2/84 b) elipsa k 9/91		
		86	antes de	PUČ				
		87	era	Přís.	el			
		88	que	PO vztažné věty		pronominalizace k 5/87		
	34	89	<i>pro_r</i>	PO		elipsa k 2/84		
	35	90	<i>pro_m</i>	PO	una persona conocida	elipsa k 19/38		
	36	91	[García] _r	PO				

		92	[los partidos emergentes] _s	PO				
		93	ello	PO				
		94	<i>pro_s</i>	PO		elipsa k 10/92		
		95	en un entorno	PUM				
8	37	96	<i>pro_m</i>	PO		elipsa k 19/38		
		97	<i>pro_m</i>	PO		elipsa k 19/38		
	38	98	<i>pro_m</i>	PO		elipsa k 19/38		
		99	<i>pro_m</i>	PO		elipsa k 19/38		
		100	el concejal de Hacienda	PO				
		101	el de Educación	PO				
	39	102	<i>pro_m</i>	PO		elipsa k 19/38		
		103	<i>pro_m</i>	PO		elipsa k 19/38		
	40	104	[quienes] _t	PO				
		105	incluido el PP	PUZp				
		106	<i>pro_t</i>	PO		elipsa k 9/104		
		107	<i>pro_t</i>	PO		elipsa k 9/104		
		108	lo	PT vztažné věty	nosotros			
9	41	109	[El alcalde] _m	PO				
		110	<i>pro_m</i>	PO		a) elipsa k 19/38 b) elipsa k 1/109		
	42	111	[la decisión] _u	PO				
		112	<i>pro_u</i>	PO		elipsa k 3/111		
	43	113	El bipartidismo y la bronca	PO			Arroyomolinos	
	44	114	queda por vigilar	Přís.	si se trata de una tregua o de una tendencia			

ZÁVĚR

Cílem teoretické části mé diplomové práce bylo vymezení hlavních pojmů, jako jsou například slovosled, typy slovosledu, slovosled v češtině, slovosled ve španělštině, aktuální členění větné nebo Pražská škola. Důležitou kapitolou pro provedení části praktické je kapitola šestá, ve které představuji klasifikaci českého lingvisty Františka Daneše. V této klasifikaci jsou vymezeny typy sémantických vztahů mezi jednotkami textu.

Praktická část je v této diplomové práci stěžejní. Jejím cílem bylo provést analýzu vzorku tří náhodně vybraných španělských článků. Vzhledem k tomu, že jde o analýzu kvalitativní, bylo možné detailněji prozkoumat vztahy, které se mezi komponenty věty ve vybraných textech vyskytují.

Z elektronického deníku El País byly vybrány tři články o celkovém rozsahu 1 504 slov. Články byly rozděleny celkem na 18 odstavců a ty dále na 164 klauzí. V každé klauzi bylo definováno její téma, kterým byl nejčastěji prvek v první větné pozici. V textech se však vyskytovaly i klauze, které obsahovaly tzv. pre-téma, tudíž téma stálo na jiné než první pozici: např. klauze č. 1/9 v textu č. 2. Pokud jde o rematické části klauzí, často se objevovaly dále ve článku jako téma a to celkem 26x. Tři klauze z celkových 164 nebyly definovány, neboť je František Daneš ve své klasifikaci nezohledňuje.

Pokud bychom se zaměřili na větněčlenskou realizaci, témata v jednotlivých klauzích byla ve většině případů i podmětem klauze. Z celkového počtu 161 témat bylo 105 podmětů, z toho 18 bylo podmětů vztahné věty. Předmět tvořilo celkem 15 témat, z toho 8 bylo předmětů vztahné věty. Přibližně stejný počet zastoupení měla témata tvořící přísudek a příslovečná určení. 18 témat tvořilo přísudek, z toho jedno téma bylo přísudkem věty vztahné a jedno věty účelové. 16 témat tvořilo příslovečná určení. Nejčastěji zastoupeným příslovečným určením bylo příslovečné určení místa, které se vyskytovalo celkem sedmkrát, čtyřikrát se vyskytovalo příslovečné určení času a způsobu a třikrát příslovečné určení účelu. Z celkového počtu 16 příslovečných určení, které tvořily téma, byly tři tématem vztahné věty (všechny tři byly příslovečným určením místa-*donde*). Pouze jednou je zastoupen na pozici tématu doplněk (klauze č. 14, text č. 3- *acosado*) a přechodník (klauze č. 70, text č. 3- *viendo*).

Co se týče izotopických vztahů v textu, nejčastěji je zastoupena elipsa a to celkem 57x, za elipsou následuje v počtu výskytů pronominalizace se 22 výskytů. V menší míře se

objevuje také opakování téže pojmenovací jednotky a to celkem 12x a nejméně zastoupené jsou substituce se 4 výskyty a kohyponyma se dvěma výskyty.

Za každým odstavcem byl určen typ tématické posloupnosti, která se v něm vyskytuje. Nejčastějším typem byla tematická posloupnost s průběžným tématem, která se objevila celkem 10x, po 4 výskytech se objevily tematické posloupnosti s návaznou tematizací rématu a s tématem derivovaným z hypertématu.

V této diplomové práci se jedná o preliminární analýzu, ve které jde o to, zda takto nastavené parametry lze použít za účelem získání dat, která mají určitou vypovídající hodnotu a zda by bylo možné takto porovnávat jazyky a co to o nich vypovídá. Získané hodnoty bude třeba dále ověřit na jiném vzorku textů, případně i na jiném žánru.

Tato práce může být přínosem pro všechny, kteří se podrobněji zajímají o aktuální členění větné.

CONCLUSIONES

El objetivo fundamental de la parte teórica de esta tesis era definir términos clave como por ejemplo el orden de palabras, tipos de orden, orden de palabras en checo y español, la división actual de la oración o la Escuela de Praga. El capítulo importante para poder realizar la parte práctica es el capítulo seis, en el que presento la clasificación del lingüista checo František Daneš. Esta clasificación delimita los tipos de relaciones semánticas entre las unidades del texto.

La parte práctica es la parte fundamental y la más importante. Su objetivo era realizar el análisis de una muestra de tres artículos españoles elegidos casualmente. Dado que se trata del análisis cualitativo, era posible investigar detalladamente las relaciones que se encuentran entre los componentes de la oración en los textos seleccionados.

En el periódico electrónico *El País* fueron elegidos tres artículos con un total de 1.504 palabras. Los artículos fueron divididos en 18 párrafos y éstos a continuación en 164 cláusulas. A cada cláusula se le determinó su tema. En casi todos los casos el tema se encuentra en primera posición de la cláusula. Pero también hay cláusulas que contienen el llamado pre-tema, así que el tema en éstas no se encuentra en primer lugar. Por ejemplo la cláusula número 1/9 en el texto número 2. En cuanto a la información remática, muy a menudo aparece luego como un tema, en total 26x. Tres cláusulas de un total de 164 no se han definido, ya que František Daneš no las considera en su clasificación.

Si nos centramos en los miembros oracionales, los temas forman en la mayoría de los casos el sujeto. De un total de 161 temas, 105 consistió en sujetos, de los cuales 18 forma el sujeto de la oración relativa. 15 temas consistió en objetos, de los cuales 8 forma el objeto de la oración relativa. Aproximadamente el mismo número de los temas forma el predicado y complemento circunstancial. 18 de los temas forma el predicado, de los cuales uno es el predicado de la oración relativa y uno de la oración final. 16 de los temas forma el complemento circunstancial. El más frecuente de todos los complementos circunstanciales era el de lugar. Éste aparece en un total de siete veces, el complemento circunstancial de tiempo y de modo aparecen cuatro veces y tres veces aparece complemento circunstancial de finalidad. De un total de 16 complementos circunstanciales formados el tema, tres forman el tema de la oración relativa (todos eran complementos circunstanciales de lugar *donde*). Sólo una vez

aparece en la posición del tema el complemento predicativo (cláusula número 14, texto número 3-*acosado*) y el gerundio (cláusula número 70, texto número 3-*viendo*).

En cuanto a las relaciones de isotopía, la relación más frecuente es la elipsis en un total de 57 frecuencias, luego sigue la pronominalización en un total de 22 frecuencias. También podemos encontrar la repetición de un lexema (12x) y la relación menos frecuente es la substitución (4x) y cohipónimo (2x).

En todos los párrafos fue determinado el tipo de progresión temática que aparece en ellos. El tipo más común es la progresión temática con un tema constante que aparece 10x, luego la progresión temática con tema derivado del hipertema y rematización del tema. Estos dos tipos aparecen 4x.

En esta tesis se trata del análisis preliminar, que se ocupa de si unos parámetros preestablecidos se puedan utilizar para obtener datos que tengan valor declarativo alguno y si se pueden así comparar las lenguas y que se dice acerca de ellas. Los valores obtenidos se verificarán luego en otra muestra de textos.

La tesis proporciona información completa sobre los temas que aparecen en los textos elegidos, sus relaciones mutuas, la información de cómo se realizan en la oración y por tanto podría ser beneficiosa para todos los que están interesados en más detalles sobre la división actual de la oración.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Aurová, M.: Acerca de las coincidencias y diferencias del orden de palabras en español y checo, Al pie de las letras, nakl. JU, 2014. Dostupné z WWW: http://alpiedelasletras.sweb.cz/aurova_miroslava_coincidencias_orden_palabras.pdf
- Báez San José V., Dubský J., Králová-Kullová J.: Moderní gramatika španělštiny, nakl. Fraus, 1999
- Čechová M. a kol.: Čeština-řeč a jazyk, nakl. Státní pedagogické, 2011
- Černý J.: Úvod do studia jazyka, nakl. Rubico, 2008
- Daneš F.: O identifikaci známé (kontextově zapojené) informace v textu, Slovo a slovesnost, ročník 40 (1979), číslo 4, str. 257-270
- Daneš F.: Téma // základ // východisko výpovědi, Slovo a slovesnost, ročník 25 (1964), číslo 2, str. 148-149
- Daneš F.: Typy tematických posloupností v textu (na materiále českého textu odborného), Slovo a slovesnost, ročník 29 (1968), číslo 2, str. 125-141
- Daneš F.: Věta a text, nakl. Academia, 1985
- Fernández Soriano O.: Sobre el orden de palabras en español, Cuadernos de Filología Hispánica, 11, 1993
- Firbas J.: „Aktuální členění větné“ (,) či „funkční perspektiva větná“?, Slovo a slovesnost, ročník 43 (1982), číslo 4, str. 282-293
- Gili Gaya S.: Curso superior de sintaxis española, nakl. Bibliograf, 1980
- Grepl M., Karlík P.: Skladba spisovné češtiny, nakl. Státní pedagogické, 1986
- Hamplová S.: Stručná mluvnice španělštiny, nakl. Československé akademie věd, 1985
- Hausenblas K.: František Daneš se narodil před šedesáti lety, Naše řeč, ročník 62 (1979), číslo 5
- Havránek B., Jedlička A.: Česká mluvnice, nakl. Státní pedagogické, 1986
- Komárek M.: K jubileu Františka Daneše, Slovo a slovesnost, ročník 60 (1999), číslo 2, str. 156-157

- Leška O.: Vilém Mathesius (1882-1945), Slovo a slovesnost, ročník 56 (1995), číslo 2, str. 81-97
- Mathesius V.: O tak zvaném aktuálním členění věty, Slovo a slovesnost, ročník 5 (1939), číslo 4, str. 171-174
- Petkevič V.: Profesor Petr Sgall sedmdesátiletý, Slovo a slovesnost, ročník 57 (1996), číslo 2, str. 154-156
- Pokorný J.: Lingvistická antropologie. Jazyk, mysl, kultura, nakl. Grada Publishing, 2010
- Sgall P., Hajičová E., Buráňová E.: Aktuální členění věty v češtině, nakl. Academia, 1980.
- Svoboda A.: Jan Firbas sedmdesátiletý, Slovo a slovesnost, ročník 52 (1991), číslo 4, str. 306-308
- Trávníček F.: Mluvnice spisovné češtiny II., nakl. Slovanské, 1951
- Uhlířová L.: Jan Firbas: Functional Sentence Perspective in Written and Spoken Communication, Slovo a slovesnost, ročník 54 (1993), číslo 2, str. 135-138
- Uhlířová L.: Knížka o slovosledu, nakl. Academia, 1987
- Zavadil B., Čermák P.: Mluvnice současné španělštiny, nakl. Karolinum, 2010

Elektronické zdroje:

- Bruselas aprueba la fusión de las embotelladoras de Coca-Cola en la UE [online]. El País [citováno 9.11.2015]. Dostupné z WWW: http://economia.elpais.com/economia/2015/11/09/actualidad/1447069853_079847.html
- El pueblo más joven dice adiós al bipartidismo [online]. El País [citováno 25.11.2015]. Dostupné z WWW: http://politica.elpais.com/politica/2015/11/24/actualidad/1448389777_316589.html
- Hernando Cuadrado L. A.: El orden de palabras en español, Revista de Filología de la Universidad de La Laguna, 23, 2005. Dostupné z WWW: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1976657>
- Rajoy y Sánchez no firmarán la ampliación del pacto antiyahadista [online]. El País [citováno 25.11.2015]. Dostupné z WWW: http://politica.elpais.com/politica/2015/11/25/actualidad/1448457622_552819.html